

שביל

מגזין

הבולאים

בישראל

גליון מס' 130 | סיוון תשפ"ד | יוני 2024 | המחיר: 30 ש"ח

חזית מעטפה שנשלחה לפושע המלחמה הלטבי הרברטס צוקורס
במקום שהותו בהונגיקונג
(ר' מאמר בעמודים 13-15)

מצער אותי עד מאוד להידרש לפתוח גם את דברי הפתיחה של גיליון זה בהתייחסות למלחמה המתנהלת בעזה זה כשמונה חודשים, מלחמה שגם אם יבוא לה סוף מתישהו (אף כי רגע זה עדיין לא נראה באופק עם כתיבת שורות אלה), את השלכותיה אנחנו מרגישים על בשרנו ונוסיף להרגיש גם בעתיד הקרוב והרחוק. מזה זמן רב לא הייתה בישראל תקופה של שגרה ורגיעה ונדמה כי התגלגלנו ממשבר פוליטי בלתי־נגמר, למגיפה עולמית שהכתה בישראל ושיבשה בה את החיים לזמן רב וכעת למלחמה שקברניטיה מספרים כי לא יהיה לה סוף בעתיד הנראה לעין. האסונות כבדים ומצטברים והנחמות בימים כאלה מועטות וכמעט בטלות. ואף על־פי כן, הבולאות הישראלית כמו מתעקשת להיאחז בשגרה שלה ומוסיפה להתנהל גם בעת הקשה הזו כמעט כבכל תקופה אחרת ולא פחות מכך, גם לרשום הצלחות והישגים בלתי מבוטלים.

גיליון זה, העשיר במיוחד במאמרים, מבקש לספק את הנחמה הפורחת של הרגע ולהציע לכם, הקוראים, פתח הצצה למספר נושאים בולאיים מאירי עיניים ולפעילויות בולאיות בארץ ובחו"ל. הגיליון כולל שני מאמריהמשך למאמרים שפורסמו בגיליונות קודמים: ראשון הוא חלקה השלישי של סדרת המאמרים של יואל סלוצקי העוסקת בתעריפי הדואר ונתיבי הדואר בפלשתינה המנדטורית בשנים 1927-1948 ומביא פריטים חדשים הנותנים מבט רחב ומעמיק לדואר בתקופת המנדט. השני הוא החלק השני של מאמרו של יהושע אלישיב מהגיליון הקודם שעסק בדואר האוויר של לטביה בשנים 1921-1940, בין התחלת שירות הטיסות מהמדינה לבין הכיבוש הסובייטי של המדינה במהלך מלחמת העולם השנייה. חלק זה כולל אמנם רק פריט אחד, אך כזה שמאחוריו סיפור מרתק ושהנמען שלו היה אדם מרתק כשם שהיה נתעב – פושע המלחמה הנאצי מלטיביה הרברטס צוקורס, "הקצב מריגה".

מאמרים נוספים בגיליון הם מאמרו המרתק של יהודה קליינר המנתח קריאה שגויה של שם העיר אשקלון שנכתב על מעטפה מן המאה ה־15, שגיאה שהטעתה משך עשרות שנים חוקרים ואספנים של התקופה הטרום־בולאית. את השגיאה גילה קליינר כמעט בטעות והגילוי שלח אותו למסע מחקרי מרתק בהיסטוריה של התקופה באגן המזרחי של הים התיכון. מאמר נוסף, מעניין לא פחות הוא מאמרו של נחום שרשבסקי, שהתחקה בדקדקנות אחר מסלוליהן של שתי מעטפות ובהן פריטים בולאיים שהזמין משירותי הדואר של אוסטרליה ושל בוטסואנה. מדבקות המעקב על המעטפות (או העדרן) ושירותי המעקב המקוונים המלווים את כל מסלולן של המעטפות, עוררו אצל שרשבסקי הרהורים על השתנתו של עולם הדואר בעשורים האחרונים, שלמרבה הפליאה לא נלוותה לה השתנות של עולם האספנות ושל תערוכות הבולים. מאמר אחרון, קצר יותר אך מעניין לא פחות הוא מאמרו של אלון כהן על תווית מס"ד בית הכרם משנת 1991, שהתואר "קצרת־ימים" נדמה כארוך מדי בשביל לתאר את אורך חייה. כבמאמריו הקודמים בנושא, כהן, המוצא במחקרו בנושא תוויות הביול של דואר ישראל מציאות מרתקת, משתף אותנו בעוד מציאה מרתקת שכזו.

בחלקו השני של הגיליון שני דיווחים על פעילויות בולאיות: הראשונה, מאת לס גלסמן, המוסיף לדווח על השתתפותם של נציגים ישראלים ועל הצלחותיהם המרהיבות בתערוכות בולים חשובות מעבר לים, הפעם מתערוכת EFIRO 2024 שנערכה באפריל האחרון בבוקרשט, בירת רומניה. השני, מאת אלון כהן, עוסק במפגש "בוקר של בולים" שמקיימת ההתאחדות אחת לשלושה חודשים בימי שישי. על מפגשים אלה, המתקיימים זה כמעט שנתיים, עוד טרם דיווחנו כאן וכנהן מסייע לנו בנדיבותו לתקן עוול זה. הגיליון נחתם באנקדוטה מההיסטוריה של הבולאות בישראל שהעביר אלינו יורם גלעד, בדיווח על מכירה פומבית של אחד הבולים הנדירים בעולם המתקיימת בימים אלה בניו יורק ובעוד שיר של רוני סומק, ידיד נאמן ואהוב של "שבִּל".

אנו תקווה שתמצאו עניין בגיליון ונשמח לקבל מכם תגובות, הערות והארות על התכנים השונים המופיעים בו ונשמח לפרסם את תגובותכם באחד הגיליונות הקרובים. אנחנו מזמינים אתכם גם לתרום מאמרים חדשים מכל סוג ובכל היקף לפרסום בגיליונות עתידיים של "שבִּל". נשמח לעזור לכם בעיבוד, עריכה והתקנה של המאמרים, ככל שתצטרכו. אנו מייחלים לסיימה של המלחמה, לשובם של כל החטופים מעזה ולמים שקטים שיאפשרו חזרה לשגרת החיים. להתראות בגיליון הבא.

עידן ברי
עורך "שבִּל"

מגזין
הבולאים
בישראל

בהוצאת התאחדות בולאי ישראל

גיליון מס' 130

סיון תשפ"ד – יוני 2024

מחיר: 30 ש"ח מנוי שנתי: 100 ש"ח

מען המערכת לפניות ולמנויים: ת.ד. 3301, ת"א 6103201

טל: 03-6295547 • פקס: 03-5259716

Email: idanbarir@gmail.com • www.israelphilately.org.il

עורך: עידן ברי

עיצוב גרפי: א. אורן הפקות דפוס

הפקה: א. אורן הפקות דפוס, שדרות רוטשילד 109, ת"א

תוכן העניינים

דבר העורך 2

תולדות הדואר של ארץ ישראל

תעריפי דואר ונתיבי דואר בפלשתינה,

1927-1948 / יואל סלוצקי 8

היסטוריה של הדואר

האם מכתבים ונציאניים מן המאה ה־15

באמת נשלחו מאשקלון? / יהודה קליינר. 8

פרקים נבחרים בתולדות דואר האוויר

של לטביה, 1921-1940 / יהושע אלישיב. 13

בולאות בישראל

בין שתי מעטפות / נחום שרשבסקי 16

"מי שחוקר ימצא תגליות" / אלון כהן. 20

פעילות בולאית מעבר לים

זהב גדול לנציגים ישראלים בתערוכה העולמית

המתמחה EFIRO 2024 ברומניה / לס גלסמן. 21

פעילות בולאית בארץ

מפגשי בולאים "בוקר של בולים" / אלון כהן. 24

היסטוריה של הבולאות בישראל

סיפורה של מניה מזמנים אחרים / יורם גלעד. 26

חדשות בולאיות

מכירה פומבית בניו יורק של בול 1 סנט Z-Grill

/ מערכת "שבִּל". 27

מכתבים למערכת

. 27

בולים ואמנות

הפטיש של ביאליק / רוני סומק. 28

עדכון קטלוג בולי ישראל 29

חותמות דואר ישראל 30

תעריפי דואר ונתיבי דואר בפלשתינה, 1948-1927

חלק ג' – דואר ים ויבשה (המשך)

יואל סלוצקי

ני החלקים הקודמים של סדרת המאמרים עסקו בדואר מקומי שנשלח בתוך תחומי פלשתינה המנדטורית בשנים האמורות, 1948-1927, עם הקמת מדינת ישראל וכן בדברי דואר שנשלחו בדואר ים ויבשה (Surface mail). הפרק הנוכחי הוא המשך ישיר של החלק הקודם וגם הוא יוסיף לעסוק בדואר ים ויבשה. התעריפים המופיעים בחלק זה מרוכזים כולם בטבלה שהופיעה בחלק ב' של הסדרה, בגיליון הקודם.

פריט מספר 1: ביול מעורב

מכתב שנשלח בדואר יבשתי בתעריף 13 מיל. נשלח מתל אביב (3.JY.27) לבזל שבשווייץ. ביול מעורב של בולי לונדון II ובולי הפיקטוריאלי. דוגמה לשימוש מוקדם בבולי הפיקטוריאלי שהונפקו רק כחודש קודם לכן.

פריט מספר 3: שגיאה בצבע

מכתב שנשלח בדואר ים רשום בתעריף כפול 3 של 46 מיל (תעריף בסיסי 15 מיל + תוספת משקל*18 מיל + תוספת רשום 13 מיל). נשלח מיפו (21.MR.34) לקופנהגן שבדנמרק.

פריט מספר 2: שגיאה בצבע

מכתב שנשלח בדואר ים בתעריף 15 מיל. נשלח מיפו (11.AU.33) לקופנהגן שבדנמרק דרך אלקנטרה ואלכסנדריה שבמצרים (11-12.AU.33). בפריט זה ובפריט הבא (מספר 3), שניהם מאותה תכתובת מסחרית בין יפו לקופנהגן, הבול בערך 15 מיל היונו בצבע שחור במקום צבעו המקורי, הכחול, וזאת בשל שגיאת הדפסה. ככל הנראה היה רק גיליון אחד עם הצבע השגוי ולכן שני פריטים אלה הם נדירים ביותר.

פריט מספר 4: מכתב רשום אקספרס

מכתב שנשלח בדואר יבשתי בתעריף כפול 5 של 74 מיל (תעריף בסיסי 13 מיל + תוספת משקל* 28 מיל + תוספת רשום 13 מיל + תוספת אקספרס 20 מיל). נשלח מיפו (27.SE.29) לרומא שבאיטליה (4.OC.29). המכתב נפגם בדרכו והודבק מחדש עם חותמת רשמית עם הגעתו.

פריט מספר 6: מכתב רשום לארצות הברית

מכתב שנשלח בדואר יבשתי רשום בתעריף 28 מיל (תעריף בסיסי 15 מיל + תוספת רשום 13 מיל). נשלח מירושלים (25.MY.33) לקמדן, ניו ג'רסי (10.JU.33) דרך ניו יורק (9.JU.33). המכתב נשלח מבנק אנגלרפלשטינה, ולכן נעשה שימוש בבולים מחוררים של הבנק עם ראשי התיבות A.P.C.

פריט מספר 5: מכתב רשום כבד לאנגליה

מכתב שנשלח בדואר יבשתי בתעריף כפול 6 של 40 מיל (תעריף בסיסי 7 מיל + תוספת משקל* 20 מיל + תוספת רשום 13 מיל). נשלח מיפו (25.MR.30) ללונדון (2.AP.30). המכתב הגיע ליעדו פתוח, נסגר מחדש והודבקה עליו חותמת רשמית של הדואר המלכותי הבריטי בלונדון. התעריפים למשלוח דואר לאנגליה היו נמוכים יותר מליעדים אחרים.

פריט מספר 7: מכתב רשום כבד מבוטח

מכתב שנשלח בדואר יבשתי רשום ומבוטח בתעריף של 86 מיל (תעריף בסיסי 15 מיל + תוספת משקל 9 מיל + תוספת רשום 13 מיל + תוספת ביטוח בסיסי 7 מיל + תוספת ביטוח* 62 מיל [7 מיל עבור 300 פרנק/12 ליש"ט]). נשלח מירושלים (31.JY.35) לקמניץ שבגרמניה (12.AU.35) דרך מרסיי (10.AU.35). הביטוח נעשה על-פי ערך של 80 ליש"ט, כמצוין בכתב-יד בפינה הימנית העליונה של המכתב.

פריט מספר 8: מכתב רשום בדואר יבשתי שהועבר בדואר אוויר פנימי באנגליה

מכתב שנשלח בדואר יבשתי רשום בתעריף 21 מיל (תעריף בסיסי 8 מיל + תוספת רשום 13 מיל). נשלח מירושלים (9.NO.35) לגלזגו שבסקוטלנד. המכתב הועבר לאנגליה ומשם נשלח לסקוטלנד על-ידי חברת התעופה הילמן (Hillman Airways). שליחה של דואר אוויר פנימי הייתה נתונה לשיקול דעתו של מנהל הדואר המקבל, שתפקידו היה לשלוח את המכתב בדרך המהירה ביותר.

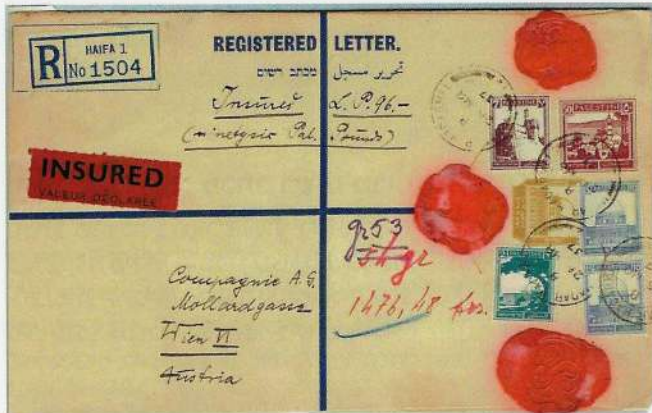
פריט מספר 9: מכתב רשום מבוטח עם חותמת יציאה שגויה

מכתב שנשלח בדואר יבשתי רשום בתעריף 35 מיל (תעריף בסיסי 15 מיל + תוספת רשום 13 מיל + תוספת ביטוח 7 מיל). נשלח מחיפה (26.AU.29) [חותמת התאריך הזו שגויה בביטור, משום שהמעטפה המבוטלת מסוג זה הונפקה רק בשנת 1935] לברלין שבגרמניה (2.SE.36) דרך איטליה (30-31.AU.36). מבוטח עבור 25 פרנק.

פריט מספר 10: מכתב רשום כבד מבוטח

מכתב שנשלח בדואר יבשתי רשום בתעריף כפול 3 של 102 מיל (תעריף בסיסי 15 מיל + תוספת משקל* 2 18 מיל + תוספת רשום 13 מיל + ביטוח בסיסי 7 מיל + תוספת ביטוח* 49 מיל [7 מיל עבור 300 פרנק/12 ליש"ט]). נשלח מחיפה (26.MR.37) לווינה שבאוסטריה (7.AP.37) דרך קהיר (29.MR.37), ברינדיסי ואודינה שבאיטליה (4-5.AP.37). מבוטח עבור 96 פרנק.

פריט מספר 11: מכתב רשום כבד שנקנס בארץ היעד

מכתב שנשלח בדואר יבשתי רשום בתעריף כפול 8 של 91 מיל (תעריף בסיסי 15 מיל + תוספת משקל* 7 63 מיל + תוספת רשום 13 מיל). נשלח מירושלים (10.NO.37) לניו יורק (7.AP.37) דרך קהיר (23.NO.37). המכתב נקנס בסך 10 סנט על-ידי רשויות המכס האמריקניות.

פריט מספר 12: מכתב רשום כבד שנקנס בארץ היעד

מכתב שנשלח בדואר יבשתי רשום בתעריף* 5 של 64 מיל (תעריף בסיסי 15 מיל + תוספת משקל* 4 36 מיל + תוספת רשום 13 מיל). נשלח מיפו (14.NO.38) לסניסניט, אוהיו (6.DE.38) דרך ניו יורק (1.DE.38). המכתב נקנס בסך 10 סנט על-ידי רשויות המכס האמריקניות. במכתב זה שימוש יוצא דופן בשתי צמודות של בולי 4 מיל בלבד. (תמונת הפריט בראש העמוד הבא.)

מכתב שנשלח בדואר יבשתי רשום בתעריף 28 מיל (תעריף בסיסי 15 מיל + תוספת רשום 13 מיל) והוחזר לשולח. נשלח מתל אביב (23.MY.40) לצרפת, אך מכיוון שצרפת הייתה נתונה כבר תחת הכיבוש הנאצי, הוחזר המכתב לשולח עם תווית צנזורה חלקית (5.JA.41).

פריט מספר 15: מכתב רשום לעבר הירדן

מכתב שנשלח בדואר יבשתי רשום בתעריף 20 מיל (תעריף בסיסי 7 מיל + תוספת רשום 13 מיל). נשלח מירושלים (18.JU.40) לזרקה שבעבר הירדן (22.JU.40) דרך עמאן (19.JU.40). צונזר בעמאן. תעריף שליחת הדואר לעבר הירדן היה לזה של דואר פנימי בפלשתינה. תעריף זה היה בתוקף בין התאריכים 1 במאי 1940 - 30 ביולי 1940.

פריט מספר 16: מכתב רשום לאלג'יריה שצונזר

מכתב שנשלח בדואר יבשתי רשום בתעריף 30 מיל (תעריף בסיסי 15 מיל + תוספת רשום 15 מיל). נשלח מבנימינה (תווית רשום ידנית; 25.NO.40) דרך חיפה ותל אביב (25-26.NO.40) לעיירה עין אלחג'ר (Ain El Kadjar) שבאלג'יריה. הועבר עם תווית של הלגיון הצרפתי לקולומב-בשאר (21.JU.40; Colomb-Bechar). צונזר פעמיים.

פריט מספר 13: מכתב רשום מבוטח ללבנון

מכתב שנשלח בדואר יבשתי רשום בתעריף*6 של 80 מיל (תעריף בסיסי 15 מיל + תוספת משקל*5 45 מיל + תוספת רשום 13 מיל + ביטוח 7 מיל). נשלח מירושלים (2.OC.39) לביירות שבלבנון (6.DE.38). מבוטח עבור 12 ליש"ט.

פריט מספר 14: מכתב רשום לצרפת שהוחזר לשולח

פריט מספר 20: טופס שליחת חבילות

טופס שליחת חבילה מסוג P.T. 204 עבור שתי חבילות שנשלחו בדואר יבשתי בתעריף 760 מיל מיפו (8.AU.30) לסיינט פול, מיניאפוליס, דרך לונדון (22.AU.30). הבולים מודבקים על שני צדי הטופס. בחזית (בתמונה להלן) צמודה של ארבעה בולי פיקטוריאלי בערך 90 מיל האחד. זה הוא מספר הבולים השני בגודלו המתועד עד כה של בולים בערך זה על דבר דואר ופריט זה הוא נדיר ביותר.

פריט מספר 21: תווית משלוח חבילה

תווית משלוח של חבילה שנשלחה בדואר יבשתי רשום מתל אביב בתעריף 1322 מיל, כולל בול פיקטוריאלי של לירה אחת. תוויות מסוג זה נקשרו לחבילות ולא הודבקו על גבן. ■

פריט מספר 17: מכתב רשום אקספרס לטורקיה

מכתב שנשלח בדואר יבשתי רשום בתעריף 55 מיל (תעריף בסיסי 15 מיל + תוספת רשום 15 מיל + תוספת אקספרס 25). נשלח מסניף הדואר בשכונת מונטיפיורי בתל אביב (19.JA.43) דרך חיפה (23.JA.43) ואנקרה (28.JA.43) לאיסטנבול (30.JA.43). צונזר. זהו המכתב הרשום היחיד הידוע שנשלח מסניף דואר זה.

פריט מספר 18: מכתב רשום שהוחזר לשולח

מכתב שנשלח בדואר יבשתי רשום בתעריף 28 מיל (תעריף בסיסי 13 מיל + תוספת רשום 15 מיל). נשלח מחיפה (30.AP.46) לאלמה-אטה (אלמטי, בקזחסטן של ימינו; 14.JU.46). מכיוון שהנמען לא נמצא, המכתב הוחזר לשולח (7.DE.46).

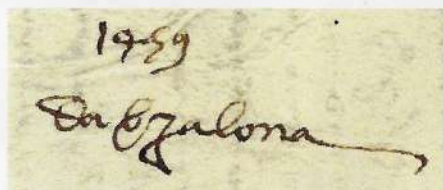

פריט מספר 19: ביול מעורב של בולים וחותמות ביול

מכתב שנשלח בדואר יבשתי רשום אקספרס בתעריף 125 מיל (תעריף בסיסי 15 מיל + תוספת משקל 9 מיל + תוספת רשום 13 מיל + תוספת אקספרס 25 מיל + ביטוח בסיסי 7 מיל + תוספת ביטוח* 8 מיל; [7 מיל עבור 300 פרנק/12 ליש"ט]). נשלח מחיפה (2.OC.38) לפרז דרך איטליה (9-10.OC.38) ובזיל בחותמות ביול בערך 116 מיל ובבולי פיקטוריאלי בערך 9 מיל.

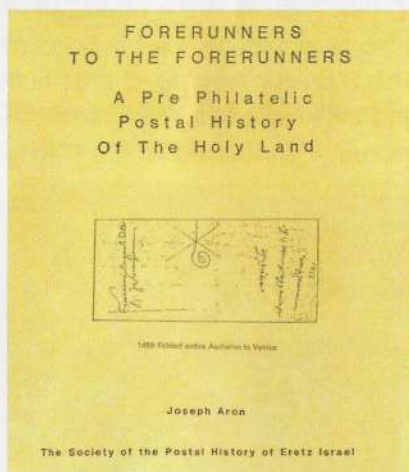
האם מכתבים ונציאניים מן המאה ה-15 באמת נשלחו מאשקלון?

יהודה קליינר*

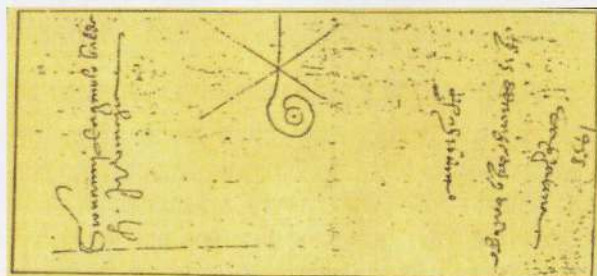

תמונה מספר 21:
ציון השנה והמקום
(Ascalona, 1459)
בהגדלה מתוך
סריקה צבעונית של
המכתב.

דוגמה נוספת למכתב מסוג כזה הייתה במכתב שהופיע על כריכת המונוגרף "המקדימים למקדימים" (Forerunners to the Forerunners) שפרסם יוסף ארון בשנת 1988. על מכתב זה הופיע התאריך 1458 והוא נשלח מ"אשקלונה" (Ascalona) לוונציה (ראו תמונות מספר 2א' ו-2ב'). בסך הכל, עד כה ידוע לי על קיומם של ארבעה מכתבים כאלה; אחד מהם משנת 1458 ושלושת האחרים משנת 1459. כולם נשלחו מ"אשקלונה" לוונציה (ראו תמונות 1-5).

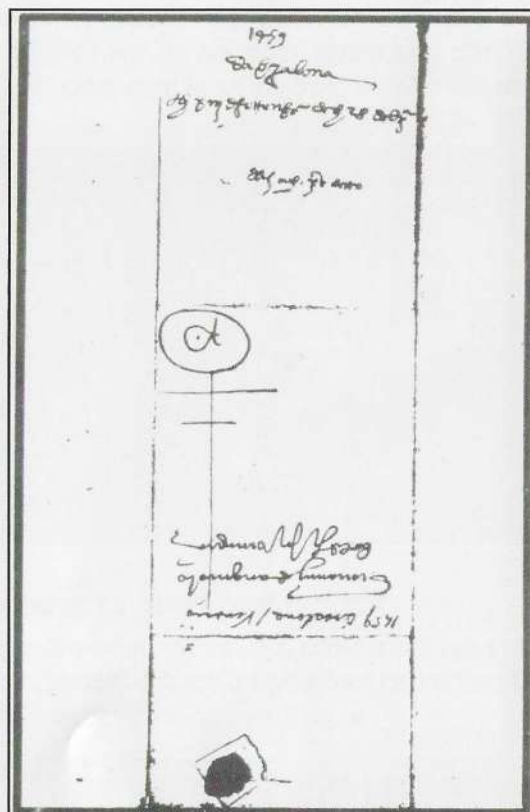

תמונה מספר 2א': עמוד השער של המונוגרף של ארון עם תמונת המכתב משנת 1458 שתואר ככזה שנשלח מאשקלונה לוונציה.

תמונה מספר 2ב': הגדלת המכתב המופיע בשער המונוגרף.

גיליון של כתב העת BAPIP של האגודה הבריטית של אספני פלשתינה וישראל מחודש אוקטובר 1956 התפרסם המאמר "דואר מימי הביניים שנשלח בתוך ארץ הקודש וממנה" מאת אדמונד טולקובסקי (Tolkowsky). המאמר כלל מספר צילומים של מכתבים מוקדמים מהתקופה הטרומ-בולאית המזוהים ככאלה שנשלחו אל ארץ ישראל או ממנה. אחד המכתבים הללו תואר כמכתב ששלח סוחר ונציאני בתאריך 28 באוגוסט 1459 מאשקלון לוונציה (ראו תמונות מספר 1 ו-2).

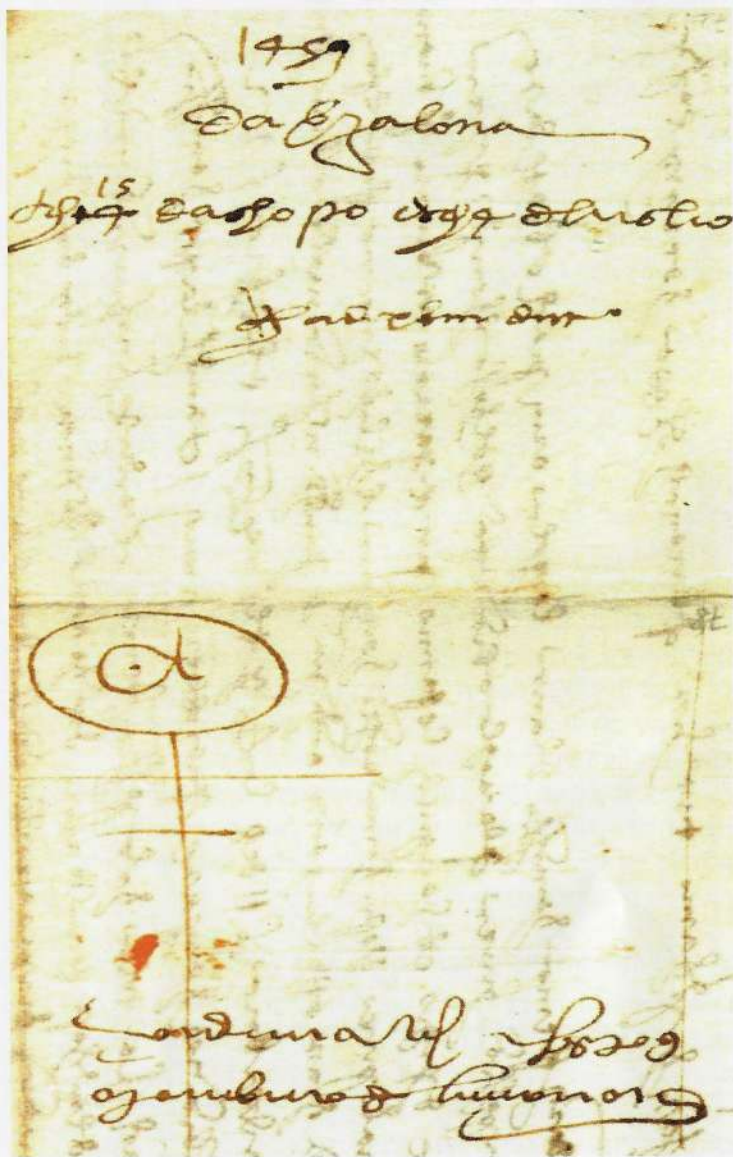
תמונה מספר 1א': המכתב שנשלח בתאריך 28 באוגוסט 1459 כפי שהופיע בכתב העת BAPIP בשנת 1956; מכתב זה הוא דוגמה לסימונים שנוספו בקולמוס על מכתבים שגלוו לסחורות. הקווים האופקיים מציינים כי דמי המשלוח שולמו ישירות לשליחים הרכובים. ראו תמונה מספר 5 לסריקת הפריט בצבע ובאיכות גבוהה.

* המאמר נכתב במקור בשפה האנגלית ועתיד להתפרסם בגיליון מספר 27 של כתב העת The Middle East Philatelic Bulletin.

שהמאמר שפורסם ב-BAPIP ב-1956 ציטט את מחקריהם של ג'רום ביירס (Byers) ושל טולקובסקי, שהיו שני המקורות היחידים הקיימים באותה עת, הוסכם על הכל שאשקלון הייתה מקום המוצא של המכתב.

התייחסות נוספת למכתב כזה, שתואר כמכתב שנשלח מאשקלון לוונציה, נכללה באוסף אלכסנדר והיא מופיעה בעמוד 12 של הספר "אוסף אלכסנדר - אבני־דרך בתולדות הדואר של ארץ הקודש" (ראו תמונה מספר 3). שני מכתבים נוספים כאלה מצויים באוספיהם של שני אספנים אמריקנים. על המכתב הראשון מופיע התאריך 15 באוגוסט 1459 (ראו תמונה מספר 4) ואילו המכתב השני הוא זה המופיע על כריכת הספר "המקדימים למקדימים" של ארון שנזכר לעיל (ראו תמונה מספר 2).

בשנת 2004 פרסם ארון ספר נוסף שכותרתו "ארץ הקודש - 3000 שנות היסטוריה של הדואר הטרומ־בולאי" (The Holy Land - 3000 Years of Prephilatelic Postal History). גם על כריכתו של ספר זה הופיע מכתב דומה, אולם הפעם התעורר דיון שבו הועלו ספקות אם אכן אשקלון הייתה מקום מוצאו של המכתב. עם זאת, היות

תמונה מספר 4: מכתב מקופל שנשלח מאשקלון לוונציה בתאריך 15 באוגוסט 1459 (מתוך אוסף של אספן אמריקני).

תמונה מספר 3: מכתב מקופל שתואר ככזה שנשלח מאשקלון לוונציה ביום 31 במאָרס 1459 והועבר על־ידי הדואר הוונציאני. בתיאור המכתב כמופיע בספר של אוסף אלכסנדר, מוסבר הסמל המופיע על המכתב כאינדיקציה לכך שהמכתב נלווה לסחורה, שסומנה באותו סמל.

היסטוריה קצרה של העיר אשקלון

הגמל העתיק של אשקלון מתוארך לתקופה הנאוליתית. במהלך ההיסטוריה שלה, נשלטה העיר על-ידי אומות רבות: הכנענים, הפלשתים, הישראלים, הפניקים, הרומאים, הערבים והצלבנים, עד שנחרבה על-ידי הממלוכים בשנת 1270. כ-400 שנים לאחר מכן, במאה ה-16, בתקופת השלטון העות'מאני, נוסד הכפר הערבי אֶלְמַג'דֵל או אֶלְמַג'דֵל עַסְקֵלָאן בסמוך לאתר העתיקות. בשנת 1918, בעקבות נפילתה של האימפריה העות'מאנית במלחמת העולם הראשונה, נכלל הכפר הערבי אֶלְמַג'דֵל בתחומי המנדט הבריטי של פלשתינה.

במהלך מלחמת 1948, היה הכפר אלמג'דל עסקלאן עמדה קדמית של חיל המשלוח המצרי שבסיסו היה בעזה. הכפר נכבש על-ידי הכוחות הישראליים ב-5 בנובמבר 1948. יהודים עברו לאזור מאוחר יותר באותה שנה והעיר שהוקמה במקום נקראה בתחילה "מגדל-עזה" ולאחר מכן "מגדל-אשקלון". רק בשנת 1953 שונה שם העיר באופן רשמי לאשקלון. בשנת 1962 דורגה אשקלון כעיר ה-24 בגודלה בישראל, עם אוכלוסייה של כ-24,000 תושבים. בשנת 2010 מנתה אוכלוסיית העיר כ-112,900 נפש.

מכיוון שהעיר והגמל העתיק עמדו בחורבנם משנת 1270 ועד המאה ה-16, עם הקמתו של הכפר הערבי באתר סמוך לכפר העתיק, סביר להניח שלא התקיימה במקום פעילות ונציאנית שהצדיקה העברת מכתבים בשנים 1458-1459, השנים המופיעות על ארבעת המכתבים שנידונו לעיל.

מאפיינים טיפוסיים לקיום מסחר ונציאני בארצות שנשלטו על-ידי הממלוכים

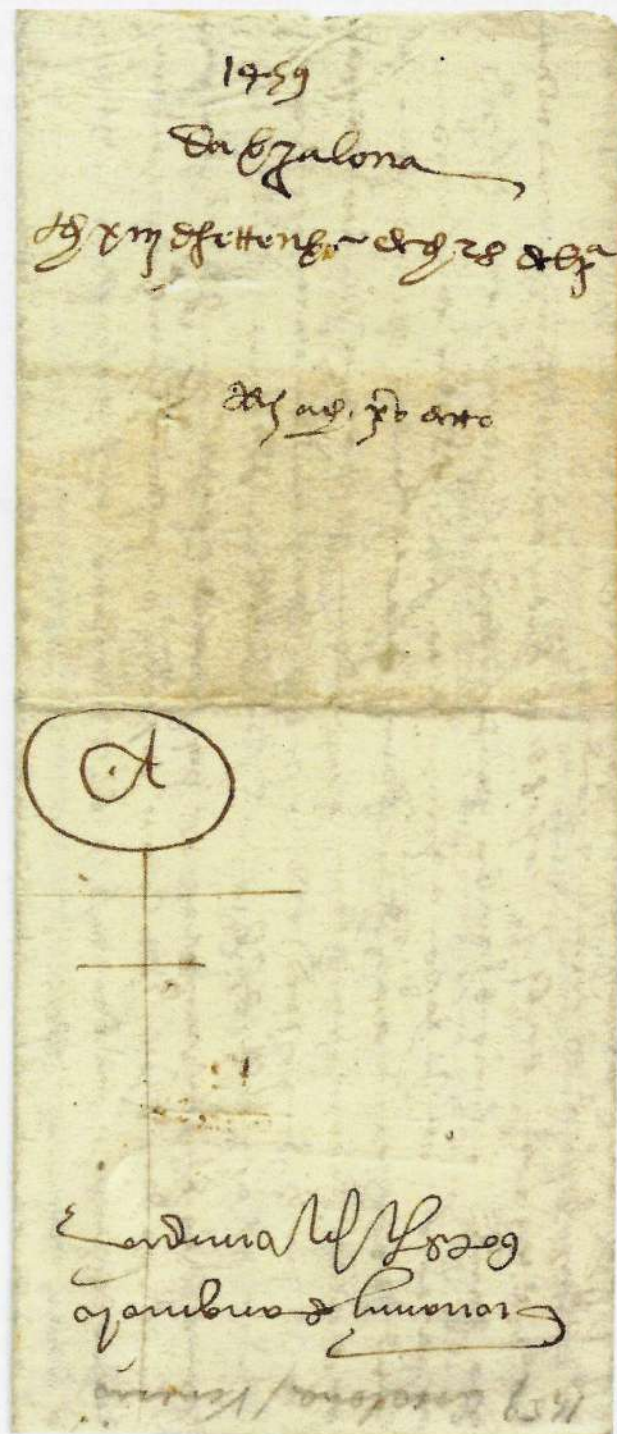
במשך מאות שנים, היו הוונציאנים והממלוכים נתונים בשותפות כלכלית שהייתה מבוססת על תלות הדדית יסודית של שתי מערכות שהיו קשורות לרשתות מסחר רבות אחרות. במהלך המאה ה-15, הפכו סוחרים ויזמים ונציאנים למתווכים העיקריים בין השטחים שהיו כפופים לסולטאנים הממלוכים לבין מערב אירופה. במקומות שבהם התקיימו רשתות מסחר כאלה, ניתן היה לזהות מספר מאפיינים טיפוסיים של רשתות אלה:

1. הענקת זיכיונות סחר.
2. שירותים של קווישיט סדירים ותשתיות נמל, לרבות מחסנים ומתקני אחסון.
3. קהילה של סוחרים ונציאנים.
4. גוף ונציאני יציג שיעמוד מול הסולטאנים הממלוכים ומול פקיד המדינה הממלוכית.
5. נגישות לשווקים פנימיים.

1. הענקת זיכיונות סחר

במאה ה-14 הייתה ונציה מעצמת המסחר הדומיננטית במזרח הים התיכון וכבר השיגה זיכיונות מסחר מן האימפריה הביזנטית. זיכיונות סחר היו כרוכים בדרך כלל בהיתר לסחור, להשתמש במתקני נמל,

כאספן נלהב של מכתבים ונציאניים ישנים, רכשתי לאחרונה את המכתב שנזכר ב"BAPIP" (ראו תמונה מספר 5). נראה היה שבזאת נסגר מעגל: קניתי את הפריט על אף שהיו לי הסתייגויות ביחס לייחוסו לאשקלון כמקום שממנו נשלח. הסתייגויות אלה, שיפורטו בהמשך, הן אלה שהולידו את המאמר הנוכחי.

תמונה מספר 5: מכתב "BAPIP" שנקנה לאחרונה על-ידי המחבר, שנשלח לכאורה מאשקלון לוונציה ביום 25 באוגוסט 1459.

גישה לשווקים מקומיים, הקמת נציגויות רשמיות (כגון קונסוליות ונציגויות אחרות), קבלת פטור ממסים מסוימים וכיוצא באלה. הזיכיונות הללו בתקופת השלטון הממלוכי ניתנו ברמה הכלל-אימפריאלית על-ידי הסולטאן, אך גם ברמה המקומית. לדוגמה, בשנת 1207 קיבלה הקהילה הוונציאנית הגדולה בעיר לטקיה (לאד'קיה בסוריה של ימינו) זיכיון סחר ממושל העיר המוסלמי. בשנת 1454 הושפעו הזיכיונות הללו מהסכמי הקפיטולציות שקיבעו את זכויות היתר של קהילות זרות באימפריה הממלוכית ובכלל זאת של הקהילות הוונציאניות ושל הקונסולים הוונציאנים. נתיניו של הדוג'ה (הדוכס) הוונציאני, כמו גם כל אלה שחשו תחת דגלו וזכו להגנתו, הורשו לסחור בכל פינה מהטריטוריות של הסולטאן הממלוכי. נתינים עות'מאנים בטריטוריות הוונציאניות נהנו מאותן זכויות.

הן הוונציאנים והן העות'מאנים נאלצו לשלם את אותם הסכומים עבור מסי יבוא ויצוא. המכס טופל בנמל הכניסה, בין אם דרך הים ובין אם דרך היבשה. המדינה חולקה לאזורי מכס שונים. הנמל החשוב ביותר במחוז דמשק ששירת את פלסטין/סוריה היה נמל עכו. בדרום הייתה ח'אן יונס התחנה המועדפת ביותר בדרך היבשה, ממזרים וממקומות נוספים על חופיו של הים האדום. ככל שעלה בידי לקבוע, העיר אשקלון אינה מוזכרת בהקשר של זיכיונות כאלה או בכל הנוגע להכללתה בהסכמי מכס.

2. שירותים של קווישיט סדירים ותשתיות נמל, לרבות מחסנים ומתקני אחסון

מערכת הספנות של הרפובליקה של ונציה התבססה על הפעלת קווישיט סדירים. הנמלים באגן המזרחי של הים התיכון שירתו ארבעה קווים: לקונסטנטינופול, לביירות, לאלכסנדריה ולקפריסין. עכו, הנמל החיוני היחיד על רצועת החוף של ארץ-ישראל, הייתה חלק מהקו הוונציאני לביירות. בדרך כלל הפליגו הספינות פעמיים בשנה, בחודשים מארס וספטמבר, ובהפלגות אלה הייתה כרוכה פעילות מסחרית ניכרת. בנמל עכו, למשל, עגנו 16 ספינות ונציאניות באביב של 1471 ובסתיו של 1472. מכיוון שהפעילות הימית בנמל עכו כבר התבססה וקנתה לה ותק ואחיה, לא היה כל צורך בפעילות נוספת כזו בנמל סמוך יחסית, כמו זה של אשקלון.

3. קהילה של סוחרים ונציאנים

היו מספר סיבות שהסבירו את הצורך בקיומה של קהילת סוחרים ונציאנית במרכזי הסחר של הטריטוריות הממלוכיות: ראשית, אחת הדרישות של רשויות הסחר הממלוכיות הייתה להדדיות בסחר. הסוחרים הוונציאנים נדרשו (ואף עשו זאת ברצון) לרכוש סחורות בטריטוריות הממלוכיות ולייצאן מהן. כדי שלהדדיות זו תהיה משמעות אמיתית, ברור כי לפחות מספר סוחרים ונציאנים נדרשו להתגורר במרכזי הסחר הממלוכיים כדי שהמסחר יהיה בעל נפח ומגוון וכדי להצדיק את הזיכיונות שהוענקו להם.

קיומה של קהילת סוחרים היה דרוש גם כשנוצר צורך בייצוג של הסוחרים בפני הרשויות המקומיות והאימפריאליות. חייהם של הוונציאנים בטריטוריות הממלוכיות לא היו תמיד קלים: הם נתקלו לעתים בניצול ובהתנכלויות ועל מנת לפתור מצבים כגון אלה, נדרשה פנייה של מנהיגי הקהילה לשלטונות כדי שיובטח טיפול יעיל בבעיה. מכאן עולה השאלה האם הייתה קהילה ונציאנית בעיר אשקלון?

אם ניקח לדוגמה את העיר עכו, אנו יודעים מעדויותיהם של מטיילים כי התקיימה בה קהילה של ונציאנים. סופר המסעות מבורגנדי ברטרנדון דה לה ברוקיייר (Bertrandon de la Broquière), שערב בעכו בשנת 1432, מזכיר בכתביו שפגש שם מספר ונציאנים. הוא מספק גם תיאור קצר של עכו, בעוד שאת אשקלון הוא מזכיר בשמה בחטף בלבד. רוברטו סנסוורינו ד'ארגונה (Roberto Sanseverino d'Aragona) הגיע לעכו בשנת 1458 ומספר בכתביו כי התקבל בעיר על-ידי קבוצת סוחרים ונציאנים. עדות נוספת לנוכחותם של הוונציאנים בעכו ניתן לקבל בעובדה שעד ימינו נקרא אחד מחלקי העיר עכו בשם "הרובע הוונציאני".

במסגרת העבודה על מאמר זה, סקרתי מספר רב של ספרי מסעות, מאמרים וספרי היסטוריה ובאף אחד מהם לא מצאתי התייחסות לוונציאנים שהתגוררו באשקלון ופעלו בה, לא כפרטים ולא כחלק מקהילת סוחרים ונציאנית.

4. גוף ונציאני יציג שיעמוד מול הסולטאנים הממלוכים ומול פקידי המדינה הממלוכית

בתחילת המאה ה-16, כשכבש הסולטאן העות'מאני סלים הראשון את מצרים, הייתה הרשת הקונסולרית הוונציאנית פרושה מלונדון עד ברוך, ממסניה עד נאפולי ומאלכסנדריה עד דמשק. ונציה מינתה קונסולים בארצות השונות מאז ימי הביניים ומשימתם של אלה הייתה להגן על הקהילה הוונציאנית מעבר לים, לשמש שופטים עבור חבריה, לשלוט בחילופי המסחר, לגבות מיסים, אגרות והיטלים שונים, לעמוד בקשר עם נציגי הרשויות המקומיות וליידע את הרשויות הוונציאניות בענייני מסחר ופוליטיקה בינלאומית.

בשנת 1454, שנה אחת בלבד לאחר נפילתה של קונסטנטינופול הביזנטית לידי העות'מאנים, ההסכם החדש שנחתם בין השלטונות הוונציאניים לבין הסולטאן העות'מאני (הסכם קפיטולציות) הבטיח זכויות קונסולריות לפקיד ונציאני שהיה השליח הראשון הקבוע של הדוג'ה לאימפריה העות'מאנית. ברור כי שליח כזה ימונה רק במקום שבו היה מספר מינימלי של ונציאנים שנזקקו לייצוג בפני השלטונות האימפריאליים. במספר מקומות שבהם היו קהילות ונציאניות קטנות יחסית, היה ממונה או נבחר סגן-קונסול. כך היה בעכו, שבה כיהן במהלך המאה ה-15 מדי פעם סגן-קונסול ונציאני. ההיסטוריון אליהו אשתור, שאיתר את הראיות לקיומה של קונסוליה ונציאנית בעיר, ציין כי זו התקיימה לפחות עד שנת 1460.

במקביל, אין כל עדות לנוכחותו של קונסול או אף סגן-קונסול ונציאני בעיר אשקלון באותה עת או בכלל. לא היה צורך כזה, שכן אשקלון לא הייתה נמל עגינה פעיל לקווי השיט הוונציאניים ולא התגוררה בה קהילה ונציאנית גדולה כמו זו של עכו.

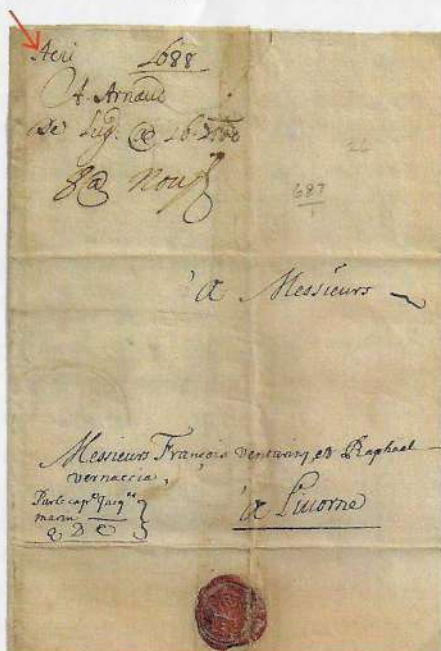
5. נגישות לשווקים מקומיים

אשקלון, שלא הייתה נמל מסחרי שיכול היה לקלוט סחורות שהגיעו מעבר לים ושלא היו בו מחסנים, לא הייתה יכולה לשמש כמרכז הפצה. היבט בעייתי נוסף של העיר היה בהיותה חלק ממה שהוגדר "פנים הארץ" (hinterland), שוק הספקה של סחורות בעלות עניין לוונציאנים, ובראשן כותנה. אחד מהתנאים הבסיסיים לגידול כותנה הוא שפע מים, כיוון שהכותנה היא גידול זללני במים. עם זאת, בשל מיקומה בדרום הארץ, הייתה אשקלון יבשה בהשוואה לערים אחרות ←

שימוש בסימן הקיצור המקובל של "B" שמסמל את רצף האותיות Ber- או Bar- בברכה, לורטה פיצ'יני

סיכום

על סמך כל האמור לעיל, ניתן להסיק כי המכתבים הללו לא נשלחו מאשקלון. האם הייתה פעילות מסחרית ונציאנית באשקלון? ככל הנראה לא. ואם התשובה איננה שלילית, האם קיימות תכתובות שתוכנה את ההיפך? מובן כי הדברים יוכלו להשתנות אם יתגלו ארכיונים חדשים, כפי שקרה במקרה של ארכיון משפחת דטיני (Datini) בפראטו שבאיטליה או עם ארכיון האחים קורסיני (Corsini) בפירנצה ולונדון. מידע חדש כזה יכול גם לעלות גם מתוך דיווחים, תכתובות, מכתבים ומסמכים שונים אחרים שיימצאו בארכיון המדינה בוונציה. עד שמשוה מאלה יקרה – אם בכלל – הלך שיש להפיק ממאמר זה הוא שעלינו להיזהר מאוד כשאנחנו מסתמכים על מאמרים של אספנים ו/או על תיאורים של פריטים העומדים למכירה פומבית, בייחוד כאשר מדובר בכתבייד עתיק ונדיר של שפות שאיננו מכירים. מנהלי המכירות הפומביות אולי טעו בתום-לב, אך אספנים וקונים נפגעו בשל כך כלכלית. על כן חובה שמכתבים ישנים ויקרים מכל מדינה שלא תהיה יירכשו רק בליווי תעודה המאשרת את מקוריותם, ושנופקה עלידי מומחים אמינים ובעלי הסמכה. לדוגמה, מעטפה מקורית שנשלחה מעכו מוצגת בתמונה מספר 6 להלן. עבורי ואולי גם עבור אספנים אחרים של תולדות הדואר הוונציאני, מכתבים אלה פתחו אפיק חדש של אספנות – התכתובות הוונציאניות עם ספרד ובפרט עם העיר ברצלונה, בין המאה ה-14 למאה ה-16. ■

תמונה מספר 6: מעטפה שנשלחה מעכו לליבורנו בשנת 1688. הפריט נסרק מקטלוג של מכירה פומבית. בפניה השמאלית העליונה של המעטפה (מסומן בחץ) מצויינת "Acre" (עכו) כמקום המוצא של המכתב, אך בתיאור המכירה צוינה דווקא אשקלון כמקום המוצא.

בצפון הארץ. ניתן להשוות גם בהיבט זה את אשקלון לעכו הצפונית, כפי שעולה בבירור מן הציטוט הבא:

"עכו היא מקום לקנות בו", מכריז מדריך לסוחרים (ונציאני) מן המאה השש-עשרה המוקדמת. ואכן, המטרה העיקרית של נוכחות של הסוחרים הוונציאנים בעיר הייתה קנייה וייצוא של כותנה [...]

ניכר כי עכו שימשה כאזור ייצור חקלאי, שחלש לא רק על העורף הכפרי-חקלאי הסמוך אליה, אלא גם על מספר כפרים בגליל התחתון ובעמק יזרעאל.

קריאת המכתבים

על מנת להשלים את הרקע העובדתי שסקרתי לעיל, ברור כי המכתבים עצמם צריכים לספק את התשובה. לשם כך עיינתי במחקריהם של שני מומחים ולא מצאתי בהם כל אזכור לצורה "אשקלונה" (Ascalona/Askelona) כמקום שהייתה בו נוכחות ונציאנית כלשהי. המומחים הללו הם פרופ' (אמריטוס) **בנימין ארבל**, היסטוריון מהחוג להיסטוריה כללית באוניברסיטת תל אביב ו**לורטה פיצ'יני** (Loretta Piccinini), מומחית לפליאוגרפיה מרג'ו אמיליה שבאיטליה. פרופ' ארבל כתב ספרים ומאמרים רבים על ונציה וסוחריה בלבנט ובקפריסין. בכמה ממחקריו הוא מתבסס על מכתבים מן המאות ה-15 וה-16 שנשלחו מעכו או מקפריסין ואליהן. פיצ'יני היא בעלת תואר ראשון בהיסטוריה של ימי הביניים, תעודה בפליאוגרפיה, דיפלומטיה וארכיונאות וכן תואר שני בארכיאלוגיה. פיצ'יני היא חוקרת מוערכת שכתבה ספרים ומאמרים ונתנה הרצאות מעל במות רבות. היא משמשת כפליאוגרפית מומחית לכתבייד מימי הביניים ובעלת התמחות מיוחדת ב"מְרָקְנֵטְסָקָה", כתב היד של השפה הייחודית שבה נכתבו רבים ממכתביהם של הסוחרים הוונציאנים בין המאות ה-13 וה-16. חרף העובדה שלא היה מדובר בתוצאותיו של מחקר היסטורי-מקצועי אלא רק בסיוע בפיענוח כתב לצורך הצגת הדברים, פיצ'יני הואילה לסייע בידי ואמרה כי המילה שנקראה בעבר כ"אשקלונה" אינה אלה שמה של העיר ברצלונה. מצאתי טעם להביא בפני הקוראים את הדברים שכתבה לי במייל ששלחה במענה על פנייתי (בתרגום מן המקור באנגלית):

מר קליינר היקר,

כפי שהבטחתי לך, אני לרשותך.

המכתב ששלחת נשלח ב-25 באוגוסט 1459 מברצלונה (ספרד), יצא עם חבילת מכתבים ב-8 באוגוסט, הגיע לוונציה ב-13 בספטמבר ונרשם ב-15 בספטמבר.

בחזית, תוכל לקרוא רק את התאריך היחיד המופיע על המכתב: "Al nome de dio xxv de aghosto 1459". הטקסט הזה (שנכתב בכתב מְרָקְנֵטְסָקָה גרוע מאוד) לא כולל פרטים נוספים, אך אותם תוכל למצוא באישור הרישום, בצידה הנגדי של המעטפה. פקיד במשרד של חברת "האחים בלדזי" (Baladesi) בוונציה כתב כך: "da B(ar)zelona / Adj xiiij de 1459". "setembre de adj 28 del prima / Registrata adi xv det". אני בטוחה לגמרי בעניין השם Barcelona, כיוון שנעשה

פרקים נבחרים בתולדות דואר האוויר של לטביה, 1921-1940

חלק ב' – סיפורה של מעטפה אחת

יהושע אלישיב

הקדמה

אספן היסטוריה בולאית בוחן את הפריטים שלפניו משלוש זוויות שונות: הביול שמופיע על המעטפה או הגלויה, הדרך שהפריט עשה ממקום מוצאו ועד לכתובת שאליה מוען ולבסוף – מה היא זהותו של המקבל או השולח. יש כמובן זוויות מבט ובחינה נוספות, אך שלוש אלה נראות לי החשובות מכולן. המעטפה שלפנינו (ראו תמונות מס' 1 ו-2 להלן) עונה בעיקר על הקריטריון השלישי.

ביום הבולאות האחרון נתתי הרצאה על פריטי דואר אוויר של לטביה וסיפור מקוצר על המעטפה הזו נכלל בה. בגיליון "שבל" הקודם (גיליון 129 מפברואר 2024) התפרסם מאמר המבוסס על הרצאתי מיום הבולאות, אולם החלטתי להפריד ממנו את המעטפה הזו בשל הסיפור המיוחד שמסתתר מאחורי זהות הנמען – הרברטס צוקורס הלטבי – איש תעופה מחונן, פושע מלחמה ורוצח יהודים.

תמונה מספר 2: גב המעטפה.

הרברטס צוקורס – טייס ובונה מטוסים

מי הוא האדם השנוי במחלוקת הזה? הרברטס צוקורס נולד בשנת 1900 בעיר לייפאיה (Liepāja), הנמצאת באזור המערבי של לטביה. בצעירותו, לאחר שהשלים את לימודיו בבית הספר לטיסה, קיבל צוקורס תפקיד של מדריך. תוך כדי שירותו בחיל האוויר הלטבי בתחילת שנות ה-20 של המאה שעברה, הוא החל בבניית מטוסים קלים. בחלוף הזמן בנה מספר מטוסים שבהם ביצע טיסות קצרות וארוכות. ב-20 באוקטובר 1936 המריא צוקורס במטוסו מריגה, בירת לטביה, במסלול שאמור היה להיות ארוך מאוד ולהסתיים בטוקיו, בירת יפן. לאחר נחיתות ביניים רבות אירעה תקלה במנוע של מטוסו בקרבת הונג קונג והוא נאלץ לשהות במקום עד לקבלת חלקי החילוף שהוזמנו עבורו מריגה.

בתקופת המתנה זו נשלח אליו מכתב מריגה, בתאריך 23 ←

תמונה מספר 1: חזית המעטפה שנשלחה להרברטס צוקורס בהונג קונג.

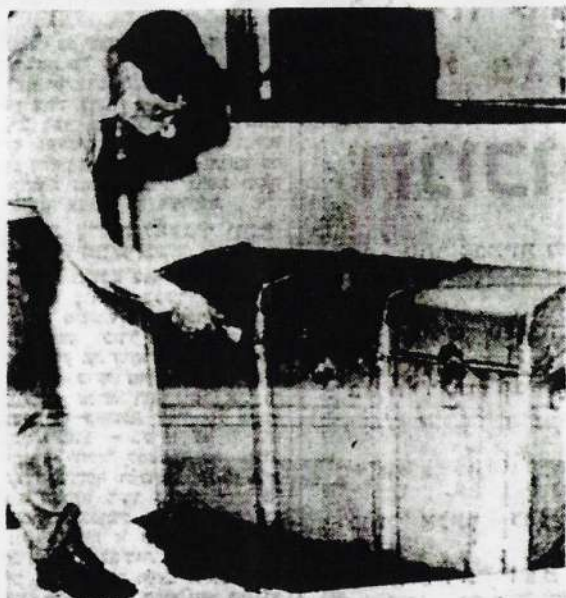
פעולת המוסד

בשנת 1965 הייתה מגמה של ארצות המערב להחיל התיישנות על פשעים שביצעו פושעי־מלחמה נאצים בחלוף 20 שנה מכניעתה של גרמניה הנאצית ומסוף מלחמת העולם השנייה, ולחידול מלרדוף אותם. ישראל התנגדה נמרצות להחלת ההתיישנות וכדי לעורר שיח מחודש על הסוגיה, הוחלט כי המוסד יצא למבצע מיוחד שבו תראה ישראל לעולם כי בכוונתה לרדוף אחר פושעי מלחמה נאצים בכל מקום בעולם ובכל עת. במבצע מורכב ונועז חוליה של המוסד התנקשה בחייו של צוקורס במונטווידאו, בירת אורוגוואי, ובכך נקמה את דמם של היהודים שנרצחו ועוררה את השיח הפנים־אירופי על החלת ההתיישנות על פושעי המלחמה, עד להורדת ההצעה מסדר היום במדינות אירופה.

תמונה מספר 3: הרברט צוקורס במדי הצבא הלטבי בשנת 1934 (ויקימדיה).

יווני נעצר לחקירה במונטווידאו בקשר לפרשת הגופה במזוודה

קצין משטרת מונטווידאו בודק את הארגז שבו נמצאה גופת הפושע הלאטבי, הרברט צוקורס, בבית כפרי ליד בירת אורוגוואי. (צלום־ראדיו של אי. פי.)

מונטווידאו, 7 (פ"ר). משטרת אורוגוואי, שגילתה את גופתו של פושע המלחמה הלאטבי, הרברט צוקורס, במזוודה בבית כפרי ליד מונטווידאו, אחמול, עצרה יוני כבן 32 לחקירה. בהודעת המשטרה נאמר, כי בחקר רה ראשונה נתגלה שצוקורס טס לי מונטווידאו מסאן פאולו שבברזיל, שם התגורר במשך כמה שנים, ביציץ לסברואר. הוא שהה במלון "ויקטור

רית סלאזה", אך נעלם למחרת. הוצע לפקידה מזה כמה חדשים. המשטרה מציינת כי האיש שנעצר, דיוניסיו מברידס שימש כמתווך לאלמוני, ששכר את הבית לפני כמה זמן. (פ"ר). השיטונות סברורים, כי צוקורס, מהנרס אורוגוואי, קה לפי מקצועו הוצא להורג על ידי "קומנדו" כפי הנראה ישראלי.

תמונה מספר 4: דיווח על ההתנקשות בצוקורס באורוגוואי, מתוך עיתון "הארץ", 8 במרס 1965, עמ' 2 (מתוך אוסף העיתונות וכתבי העת של הספרייה הלאומית).

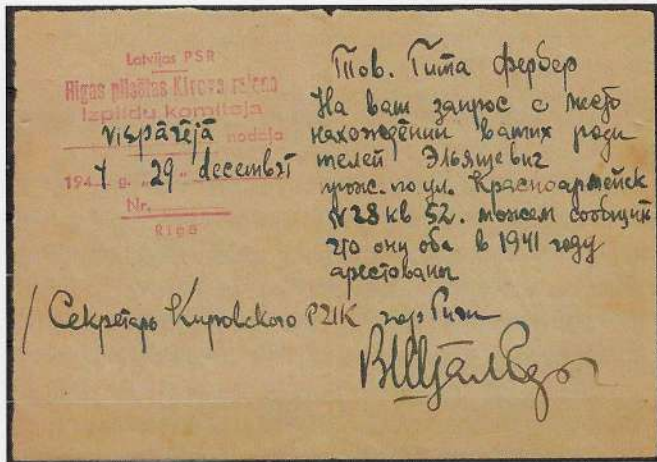
בינואר 1937. המעטפה עשתה את הדרך תחילה ברכבת (החותמת האליפטית בצידה האחורי) ולאחר מכן ככל הנראה בדוארים ודואר אוויר דרך נאפולי וסייגון. היא הגיעה ליעדה בהונג־קונג ב־9 בפברואר 1937. בראשית שהותו בהונג־קונג נהג צוקורס לקבל את דברי הדואר בסניף הדואר הראשי בעיר, אך במועד הגעת המכתב הזה, הוא כבר עבר להתגורר ב־Shell house. המכתב מבויל באופן תקין עבור משלוח בדואר־אוויר: 35 סנטים תעריף המכתב, 150 סנטים עבור שרות דואר אוויר למשקל של עד 15 גרם. חקרתי את זהותו של שולח המכתב, יאניס ברזופס, ולבסוף מצאתי בוויקיפדיה את התשובה: השולח היה ככל הנראה אביה של אישתו השנייה של צוקורס, מילדה ברזופס. מסעו האווירי של צוקורס ליפן ובחזרה הסתיים ב־16 ביולי 1937, כשנחת בשדה התעופה בריגה והתקבל בכבוד רב על־ידי קהל גדול.

צוקורס: פושע מלחמה – "הקצב מריגה"

עם פרוץ מלחמת העולם השנייה, יצר צוקורס קשר עם לאומן לטבי בשם ויקטורס אַראייס (Viktors Araj) והתחיל לשרת במיליציה שהוקמה תחת פיקודו של אראייס. היחידה שלהם השתתפה בכל ההוצאות להורג של היהודים בגטו ריגה. האירוע הידוע ביותר מבין מעשים אלה היה רציחתם של קרוב לשלושים אלף אנשים – נשים, ילדים וזקנים – ב־30 בנובמבר וב־8 בדצמבר 1941 ביער רומבולקה (Rumbula) הסמוך לריגה. קיימות עדויות של הניצולים המעטים על אכזריות מיוחדת שגילה צוקורס כלפי הקורבנות. צוקורס המשיך לשרת ביחידה של אראייס עד שזו מוזגה לתוך האס.אס. הלטבי בשנת 1943. בשלהי מלחמת העולם השנייה, ברח צוקורס לגרמניה עם משפחתו ומשם עבר לצרפת. בהמשך, הצליח לקבל אשרת כניסה לברזיל, שבה השתקע ב־1946.

הסיפור האישי

"במענה לשאלתך על מקום הימצאם של ההורים שלך אנחנו יכולים להודיע ששניהם נעצרו בשנת 1941" (ראו תמונה 7 להלן).

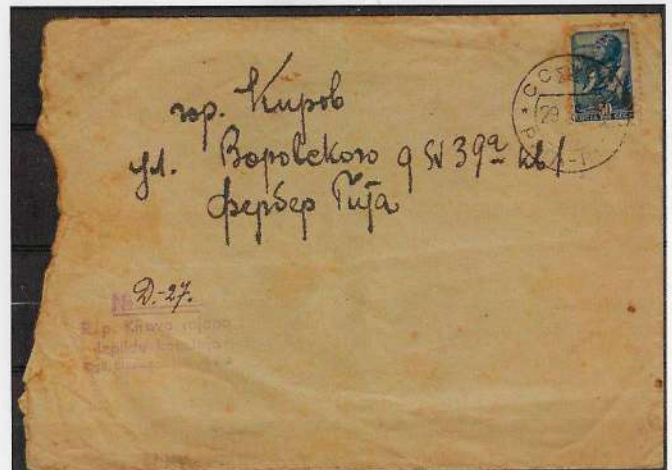

תמונה מספר 7: נוסח מכתב התשובה שקיבלה דודתו של המחבר מהשלטונות הלטביים על גורלם של הוריה.

בסיפור שפרשתי לפניכם יש גם היבט הנוגע ישירות אליי ואל משפחתי:

בהתקרב הצבא הגרמני לריגה, בסוף יוני 1941, מספר רב של יהודים חיפשו דרכים לברוח. גם אבי ז"ל, שכל משפחתו התגוררה בריגה, ניסה לשכנע את ההורים (סבא וסבתא שלי) להצטרף אליהם במנוסה לכיוון מזרח. כל ניסיונות השכנוע לא הועילו. סבתא שלי התקשתה בהליכה וממילא – כמו גם סבא שלי – לא האמינה שיעונה להם כל רע מידי הגרמנים. הם נותרו בריגה לבדם, כשכל חמשת ילדיהם (שהיו בחלקם נשואים) מילטו את עצמם לעבר המחוזות המזרחיים של ברית המועצות.

ריגה שוחררה מידי הנאצים במהלך ספטמבר 1944. בדצמבר 1944, פנתה דודתי – אחותו של אבי – לשלטונות הלטביים בניסיון לברר מה עלה בגורלם של ההורים. התשובה שהתקבלה הייתה מאוד קצרה ונחרצת (ראו תמונות 5 ו-6 להלן):

תמונה מספר 5: חזית המעטפה שנשלחה עלידי השלטונות הלטביים במענה למכתב ששלחה דודתו של המחבר, בחפשה אחר הוריה.

תמונה מספר 6: גב המעטפה ועליו חותמת של הצנזורה הצבאית הסובייטית (הכיתוב: "נבדק עלידי הצנזור הצבאי 26069").

NEGEV HOLYLAND STAMPS

- מתקיימות מכירות פומביות פעמיים בשנה
- המעוניין בקטלוג מתבקש לפנות אלינו
- מעוניינים תמיד בחומר למכירות פומביות או לקניה

- ISRAEL, INTERIM, BRITISH MANDATE, OTTOMAN PERIOD, JUDAICA
- AUCTION ARE HELD TWICE A YEAR

Please write for a catalogue
Ask about special low vendor commission rates.

P.O.Box 8101 — TRENTON NJ 08650 USA

E-mail: LEADSTAMP@VERIZON.NET

Phone: 609-456-9508

בין שתי מעטפות

נחום שרשבסקי

תמונה מספר 2

Item received into Customs for clearance TEL AVIV (IL), ISRAEL	Wed 9 Feb, 9.44pm
International arrival - awaiting clearance TEL AVIV (IL), ISRAEL	Wed 9 Feb, 9.43pm
Landed in Israel	Wed 9 Feb, 9.21pm
Flight departed	Thu 3 Feb, 11.35am
Booked for flight	Thu 3 Feb, 6.36am
Cleared and awaiting international departure MELBOURNE VIC	Mon 31 Jan, 10.25am

תמונה מספר 3

תמונה מספר 4

מעטפות שאנו אוספים מתעדות את תהליכי העברת הדואר, ומבטאות את השינויים הגדולים שאלה עברו ועוברים בעשורים האחרונים. דברים שהיינו מוצאים פעם על המעטפות, כמו חותמות ותוויות רישום של מקומות הוחלפו בברקודים ובמספרי מעקב באינטרנט. הכתבה הזאת היא על שתי מעטפות שמדגימות את השינויים האלה, וגם מעלות את השאלה איך נצטרך לשנות את אופן וכללי התצוגה של חומר דוארי. המעטפה הראשונה היא מתחילת 2022 והכילה בולים שהזמנתי מהשירות הבולאי האוסטרלי (תמונה מספר 1).

תמונה מספר 1

בשירות הבולאי האוסטרלי (השולח) הדביוק על המעטפה מדבקה גדולה שמכסה את שני השלישים הימניים שלה, באמצע. אפשר למצוא שם את מספר המעקב CH125074302AU (משמאל למטה) והפרטים שלי (מימין למטה), ובכתב יד את התאריך 27-01-2022 (תמונה מספר 2).

לפי פרטי המעקב שמצאתי באתר של אוסטרליה פוסט (AP) (תמונה מספר 3), הפריט, שנשלח מאזור מלבורן, הגיע למרכז הדואר הבינלאומי היוצא של מלבורן ב־31 בינואר, יצא מאוסטרליה ב־3 בפברואר ונחת בישראל ב־9 בפברואר. ליתר דיוק, ב־9 לפברואר הפריט נסרק על־ידי דואר ישראל במרכז המיון במודיעין והודבקה עליו מדבקה בצד שמאל למעלה עם מספר המעקב, המילה חיפה, השם והטלפון שלי, והתאריך והשעה – 09/02, 21:43 (תמונה מספר 4). הדבר מתאים לנתוני המעקב של AP: ב־9 בפברואר בשעה 21:21 הפריט נחת בישראל, ב־21:43 הוא מחכה לשחרור מהמכס וב־21:44 התקבל במכס.

20.2.22
שלום, NAHUM SHERESHEVSKY
משלוח CH125074302AU
ג 2876
שנשלח מחו"ל ממתיק בנימירצ משלוחים והפצ(בית עסק) חניטה 27 חיפה.
לצפייה בשעות הפעילות, זימון תור, אפשרויות משלוח עד אליך, הוראות צו
יבוא אישי ועוד.
לחץ <https://mypost.israelpost.co.il/lp?itemcode=CH125074302AU>
תודה, דואר ישראל

הנקודה המעניינת בהודעה הזאת היא שהפריט נשלח לנקודת חלוקה פרטית, כי בדרך כלל פריטים גדולים שממוענים לתא דואר מגיעים ליחידת הדואר שבא נמצא התא. זאת הפעם הראשונה – והיחידה עד כה – שפריט דואר שנשלח אלי באמצעות רשות דואר מחו"ל (ולא חברת שילוח פרטית) הופנה לנקודת חלוקה. בית העסק הזה, נימירצ משלוחים והפצה, שלא הכרתי קודם, נמצא לא רחוק מסניף הדואר נתיב חן. "נמצא" בלשון עבר, כי הוא לא החזיק מעמד זמן רב. על הפריט הודבקה מדבקה אדומה מלבנית שחציה על הצד הקדמי של המעטפה בצד שמאל למעלה וחציה על הצד האחורי, וכתוב בה נימירצ ג 2876 2/22. לא ידוע לי אם היא הודבקה על ידי הדואר בתהליך המיון או בנימירצ. מדבקה אחרת שברור שהודבקה (הפוך) בנימירצ היא מדבקה פרסומת עגולה צהובה של העסק (תמונה מספר 8).

תמונה מספר 8

ובחזרה לנתוני המעקב של AP: השורה האחרונה היא "נמסר בישראל יום שני 21 בפברואר 1:34 pm (תמונה מספר 9). מסעה של החבילה ערך כמעט חודש, ומתוכו עשרה ימים מהמיון במודיעין לסניף שלי בחיפה. והרבה מדבקות מעניינות על המעטפה.

Track on item > Item details

Your item

CH125074302AU

Delivered

Most recent update

Delivered

ISRAEL

Mon 21 Feb, 1:34pm

תמונה מספר 9

ב-10 בפברואר צוין בנתוני המעקב של AP שהפריט התקבל בדואר ישראל לחלוקה (תמונה מספר 5), והדבר מתאים למדבקה קטנה שעליה כתוב: 10/02/2022 נבדק – הכוונה נבדק על ידי המכס ושוחרר לחלוקה (תמונה מספר 6).

Tracking history

Details	Date & time
Delivered ISRAEL	Mon 21 Feb, 1:34pm
Received by postal carrier for delivery TEL AVIV (IL), ISRAEL	Thu 10 Feb, 7:45am
Received by postal carrier for delivery TEL AVIV (IL), ISRAEL	Thu 10 Feb, 7:44am

תמונה מספר 5

תמונה מספר 6

בנוסף הודבקה מדבקה של מיון העשרים-חמישים עם שם הסניף שבו תא הדואר שלי – נתיב חן חיפה – עם הקוד 9 - 17 ומספר יחידת הדואר 708 (תמונה מספר 7). אני מניח שגם זה היה ב-10.2, עם התחלת תהליך המיון.

תמונה מספר 7

ב-22 בפברואר קיבלתי מדואר ישראל את המסרון הבא (כך נוסחו במקור):

(בירת בוטסואנה) וב-28.2 הוא התקבל בניירובי, קניה. כלומר, הפריט הספיק לצאת מבוטסואנה לפני הקורונה ונתקע בקניה. בעקבות הגילוי הזה בדקתי מדי פעם את האתר של הדואר הקנייתי, והנה המידע האחרון ממנו (שהוצאתי ביום שהפריט הגיע אלי, 11.2.2021):

POSTAL CORPORATION OF KENYA Track Summary

Item Details			
Shipment ID	RR037152525BW		
Origin	(Botswana)		
Sender			
Destination	(Kenya)		
Addressee			
Item Events			
Friday, February 28, 2020	Event Location		Event Time
Received at Exchange office for delivery	NAIROBI CITY SQUARE (Kenya)		09:36
Received the item	City Square Office of ExchangeReceived from City Square		09:46
Wednesday, March 11, 2020	Event Location		Event Time
Received at Exchnage office for dispatch	NAIROBI CITY SQUARE (Kenya)		11:34
Thursday, December 17, 2020	Event Location		Event Time
Received at Exchnage office for dispatch	NAIROBI CITY SQUARE (Kenya)		10:29

אפשר לראות שהפריט הגיע לניירובי ב-28.2.20, התקבל לשילוח (מחוץ לקניה) ב-11.3.20 ונתקע שם עד דצמבר - השורה האחרונה היא שוב "התקבל לשילוח" ב-17.12.20, הפעם כנראה בפועל אחרי ששירותי הדואר והטיסות חודשו.

ב-11.2.21 מצאתי בתא הדואר שלי הודעה על דבר דואר רשום עם האותיות המוכרות BW - אחרי קרוב לשנה הזמנת הבולים שלי מבוטסואנה הגיעה. את סוף המסע אפשר לראות ממידע המעקב שהוצאתי מהאתר של דואר ישראל:

מידע על פריט רשום מחו"ל: RR037152525BW

11/02/2021
נמסר ליעדו
סניף נתיב חן
חיפה
09/02/2021
הושארה הודעה לנמען
סניף נתיב חן
חיפה
09/02/2021
הגיע ליחידה לשם מסירתו לנמען
סניף נתיב חן
חיפה

נחזור לרגע למעטפה הראשונה, האוסטרלית. הסיפור שלה התחיל מבחינתי כשהיא הגיעה אלי: ראיתי את כל מה שהודבק עליה והוספתי מידע מעקב שהיה זמין לי באינטרנט. לגבי המעטפה מבוטסואנה, עקבתי אחריה באינטרנט עד שהגיעה אלי. ואחרי זה סוף-סוף קרה, זה מה שראיתי:

אני מבקש להודות לגנדי ברמן שעזר לי במידע על המדבקות של דואר ישראל.

סיפורה של המעטפה השנייה מתחיל בסוף 2019, כשרציתי להזמין בולים מהדואר של בוטסואנה. לא הצלחתי לעשות זאת ישירות דרך אתר האינטרנט של הדואר והתחלתי התכתבות דוא"ל איתם, שבסופה הם כתבו לי שההזמנה בוצעה ומספר המעקב הוא RR037152525BW. ניסיתי לעקוב דרך האתר של דואר בוטסואנה אבל הוא לא פעל ולכן ויתרתי.

לאחר מכן התחילה הקורונה. דואר ישראל התחיל לפרסם הודעות לקהל על הפסקת משלוחי דואר למדינות שונות וב-5 באפריל 2020 הגיעה תורה של בוטסואנה (הודעה 40/20). בשלב הזה ההזמנה הזאת באמת יצאה מהתודעה שלי - עד שהתפרסמה הודעה 76/20 מיום 9 בנובמבר 2020 "הפעלה מחדשת של משלוחי דואר לבוצואנה". נכנסתי לאתר של דואר בוטסואנה ומצאתי את מידע המעקב הבא:

Track Result

Item Code: rr037152525bw

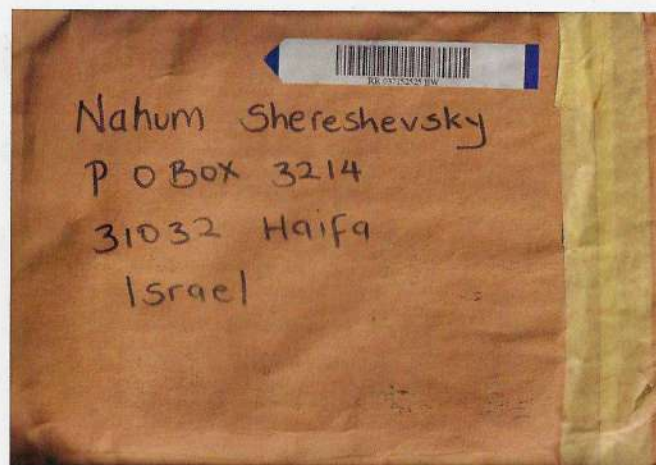
Item Details

Shipment ID	rr037152525bw
Origin	Poso House (Botswana)
Sender	PHILATELLY POST OFFICE [Contract No: CO083]
Destination	(Israel)
Addressee	NAHUM SHERESHEVSKY
Item Type	Letter International (Letter International)
Weight(In Grams)/Size	Large

Item Events

Thursday, February 20, 2020	Event Location	Event Time
Received the Shipment from customer	Poso House	09:55
Bagged	Poso House Bagged to IMEC SORTING CENTRE	14:40
Dispatched	Poso House	14:41
Friday, February 21, 2020	Event Location	Event Time
Received at location	IMEC SORTING CENTRE	07:47
Received the item	IMEC SORTING CENTRE Received from Poso House	07:52
Saturday, February 22, 2020	Event Location	Event Time
Received at Exchnage office for dispatch	GABORONE (Botswana)	08:57
Friday, February 28, 2020	Event Location	Event Time
Received at Exchange office for delivery	NAIROBI CITY SQUARE (Kenya)	09:36

הפריט יצא מ-Poso House (שם נמצא, אני מניח, השירות הבולאי של בוטסואנה) ב-20.2.20, התקבל ב-21.2.20 במרכז מיון בגאבורון

בגלל הקורונה "או בניסוח דומה, בקניה ואולי גם בישראל. החותמות האלה היו מספרות את הסיפור של המעטפה ואפשר היה לכלול אותה בתצוגה על הקורונה – בתולדות הדואר או בתימאטיקה. אבל כיום כל המידע על המעטפה נמצא באינטרנט ולא עליה. זה בסדר כדי לכתוב מאמר, אבל איך מספרים את הסיפור הזה בתצוגה – מציגים תדפיסים מהאינטרנט? אולי צריך לחשוב מחדש על איך ומה מציגים בתצוגות של תולדות הדואר. ■

מאוד מאכזב: בצד הקדמי הכתובת שלי ומספר המעקב, בצד האחורי כתובת השולח ושתי הטבעות לא ברורות שנראות כחותמת של השולח (שהוא במקרה חברת הדואר המקומית, אך אלה אינן חותמות דואר) שמשתיהן ביחד לא ניתן להבין דבר. לפני ארבעים שנה, למשל, היינו מוצאים על המעטפה חותמות מעבר של גאבורון ושל ניירובי (כי מדובר במכתב רשום) וכנראה גם חותמות ישראליות. ואולי היו מוסיפים ככל הנראה חותמת "התעכב

Romano House of Stamp Sales Ltd.

רומנו בית מכירות בולים בע"מ

מכירות פומביות של: בולים, מעטפות, גלויות, אוטוגרפים, שטרות ומטבעות ישראל והעולם, יודאיקה ושואה. יבואן בלעדי לאביזרי ואלבומי "LINDNER" גרמניה

מכירה קרובה מס' 33 תיערך בין 12/1/15 ועד 12/2/15

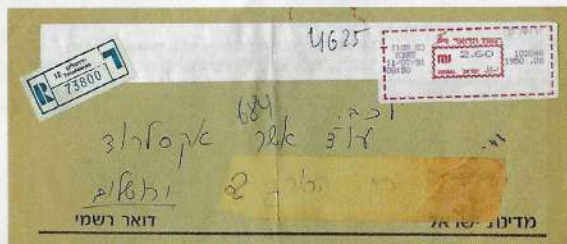

כתובתינו: דיזינגוף סנטר, תל אביב קומה 2 חנות מס': B-245
 ת.ד. 23274 תל אביב, מיקוד: 61231
 שעות פתיחה: א-ה: 9:30-19:00, ו': 9:30-15:00
 Website: www.romanoauctions.com
 Email: Romanostamps@gmail.com
 טלפון: 03-5250119
 טלפון/פקס: 03-5282790

"מי שחוקר ימצא תגליות"

אלון כהן

מס"ד בית הכרם אינו מוכר וככל הידוע, החומר הבולאי היחידי עם ביול ב"תווית מס"ד בית הכרם" הוא מעטפות יום ראשון שיצרו אספנים וסוחרים שנכחו בסניף בית הכרם ביום ההופעה. בין אספני תולדות הדואר ישנה אמרה שלפיה "מי שחוקר ימצא תגליות". אמרה זו התגלתה כנכונה במספר מקרים ולשמחתי גם במקרה של תווית מס"ד בית הכרם: כאשר תווית מס"ד וכחוקר של תווית מס"ד הראשונה מן המניין, שהייתה בשימוש בין השנים 1996-1991 (לאחר תווית מס"ד בית הכרם שהייתה חלק מהניסוי), אני מחפש כל הזמן חומר בולאי בנושא זה, שילמד אותי דברים חדשים. מה רבה הייתה הפתעתי כשראיתי מעטפה מסחרית רשומה עם ביול בתווית מס"ד בית הכרם.

תמונה מספר 2: 11/07/1991 (102048) מעטפה מסחרית רשומה בתעריף 2.60 ש"ח לדואר רשום בארץ.

התעריף לדואר רשום בארץ עודכן ב-10 ביולי 1991 מ-2.60 ש"ח (0.60 ש"ח לדואר רגיל בארץ + 2.00 ש"ח אגרת רישום) ל-3.00 ש"ח (0.70 ש"ח לדואר רגיל בארץ + 2.30 ש"ח אגרת רישום). דואר רשום מטופל ונרשם באשנב הדואר וייתכן שהעובדה שהמעטפה בוילה בתווית מס"ד בית הכרם שהונפקה באשנב הדואר בערך נקוב של 2.60 ש"ח - שהוא תעריף חסר המשקף את התעריף הקודם - מעידה על כך שהתעריפים לא עודכנו עדיין בעמדת העבודה הממוחשבת. מדובר במעטפה היחידה הידועה עם שימוש מסחרי בביול של "תווית מס"ד בית הכרם", התאריך שמוטבע עליה הוא ה-11/07/1991 שהוא תאריך השימוש המאוחר ביותר הידוע וכל היופי הזה נמצא במעטפה אחת.

בלי ספק, "מי שחוקר ימצא תגליות".

תמונה מספר 3: הגדלה של תווית הביול המופיעה על המעטפה המוצגת בתמונה מספר 2.

17 ביוני 1991, החלה רשות הדואר ניסוי של מחשוב סניפי דואר (מס"ד). ניסוי זה רתם את כוח המחשוב לייעול פעולת הדואר והפך את אשנבי הדואר לעמדות עבודה שבהן מתבצעות כל עבודות האשנב באופן ממוחשב ובנוסף גם מנפיקות תוויות ביול, את תוויות המס"ד.

הסניף שנבחר לניסוי היה סניף בית הכרם שבירושלים ורשות הדואר הקימה בו שלוש עמדות עבודה ממוחשבות (102048, 102056, 102056) שהיה באפשרותן להנפיק בעת הצורך ביול בצורת תוויות מס"ד. בעקבות הצלחת הניסוי, כל עמדות העבודה הממוחשבות שהותקנו בסניפי הדואר השונים ברחבי הארץ הנפיקו את תווית המס"ד. בשנים 2004-2005 שודרגה בהדרגה תוכנת מערכת ההפעלה בעמדות העבודה הממוחשבות שבסניפי הדואר, ובעקבות השדרוג הוחלף שמה של התווית ל"תווית מאור", כשמה של מערכת ההפעלה המשודרגת.

תווית מאור מוסיפה להיות עד היום זו שמונפקת באשנבי הדואר. "תווית מס"ד בית הכרם" הניסיונית הייתה תווית נדבכת מאליה, שביטלה את הצורך בהרטבת הדבק. התווית עוצבה על-ידי השירות הבולאי בצבעי אדום על רקע לבן והייתה מיועדת לביול דברי דואר הנשלחים באמצעות האשנב בלבד. על תווית המס"ד הוטבעו דמי המשלוח ופרטיו והיא הוגדרה כ"חותמת הוכחה", בדומה לביול במכונת ביול פרטית.

תווית מס"ד בית הכרם וההטבעה עליה לא עמדו בתקן הביול של UPU, המחייב ששם היישוב יופיע באותיות לטיניות וכן שיוצן עליה בבירור שדמי המשלוח שולמו. מסיבה זו, הוצאה התווית משימוש זמן קצר מאוד לאחר הופעתה ותאריך היום האחרון לשימוש בתווית מס"ד בית הכרם שלא פורסם רשמית מעולם, נותר לא ידוע. יתרה מכך, לפי קטלוג בייל, גם דואר מסחרי עם ביול בתוויות

תמונה מספר 1: 17.06.1991 (102056) יום ההופעה, תווית מס"ד בית הכרם העליונה ריקה והתווית התחתונה עם ערך נקוב של 0.60 ש"ח לדואר רגיל בארץ.

היפהפה של בוקרשט, שנבנה בשנת 1864 וניצב כעדות דוממת לקהילה היהודית המפוארת שהתקיימה בבוקרשט. האירוע התקיים במעמד הרב הראשי של רומניה (תמונה מספר 6), שגריר ישראל במדינה, מנכ"ל רומפילטליה וחברים בפרלמנט הרומני (תמונה מספר 7). אליהו ובר היה הנואם המרכזי באירוע ונשא את דבריו ברומנית, עובדה ששימחה מאוד את הקהל הרב שנכח במקום. לאחר ההשקה, הבול המשותף היפה נמכר בתערוכה וזכה לתגובות חמות מצד כל המבקרים (ראו תמונה מספר 8).

טקס הענקת הפרסים נערך באולם האירועים המפואר Le Château București בהשתתפותו של המוזיקאי הרומני הנודע ניקולאי וויקולט, שהפתיע את המשלחת מישראל בביצועים לשירים "הבה נגילה" ו"א יידישע מאמע". התוצאות שהשיגו המציגים הישראלים בתערוכה שימחו אותי מאוד:

תמונה מספר 6: הרב הראשי לרומניה חותם על ההנפקה המשותפת לישראל ורומניה.

תמונה מספר 7: טקס השקת ההנפקה המשותפת ישראל-רומניה בבית הכנסת הפוראלי של בוקרשט. (מימין לשמאל) אליהו ובר, מנכ"ל רומפילטליה, שגריר ישראל ברומניה, חברת פרלמנט רומניה וסגן יו"ר הפרלמנט הרומני.

לראות באולם היה במקרה הקומיסר האיראני, שאיתו פיתחתי יחסי ידידות קרובים במהלך עשר השנים האחרונות. הופתעתי לטובה מהדאגה הכנה שהפגינו רוב הקומיסרים, לרבות אלה ממצרים, מאיחוד האמירויות, מערב הסעודית ומעיראק. כיסויי הראש שלנו אולי שונים אך כולנו היינו מאוחדים באהבה ובעניין משותפים לתחום הבולאות, ראינו אחד את השני כאינדיבידואלים עצמאיים ולא כנציגי מדינות או ממשלות וידענו לשים את החברויות המיוחדות שלנו לפני הכל.

מאז ומתמיד נשמרו קשרים הדוקים בין התאחדויות הבולאים של רומניה ושל ישראל. יהודי רומניה מהווים כ-10% מהאוכלוסייה בישראל והם מקיימים קשרים הדוקים עם רומניה ועם תרבותה. שמחנו מאוד וחשנו שכבוד רב נפל בחלקנו כשהוועדה המארגנת של התערוכה מינתה את יגאל נתנאל ליועץ מטעם פ.י.פ. ואת אליהו ובר לתפקיד היוקרתי של יו"ר חבר השופטים לצידו של אדי לייבו ששימש כשופט, שניהם ממוצא רומני. בחירתם של שלושה ישראלים לכהן בחבר השופטים הייתה הישג חסר תקדים (תמונה מספר 4). אד קרופט מקנדה, חבר קרוב שלנו ונשיאה לשעבר של אגודת אספני ישראל בצפון אמריקה (SIP) נבחר גם הוא לכהן כשופט בתערוכה.

תמונה מספר 4: הנציגים הישראלים בתערוכה: (מימין לשמאל) לס גלסמן, יגאל נתנאל, אדי לייבו, יורם לוביאניקר ואליהו ובר.

כדי להמחיש את הקשרים החזקים בין המדינות, הדואר הרומני הנפיק בול משותף עם דואר ישראל שנושא ריקוד ההורה (תמונה מספר 5). השקתו של הבול המשותף נערכה בבית הכנסת הפוראלי

תמונה מספר 5: הבול המשותף ישראל-רומניה בנושא ריקוד ההורה.

- **ולדימיר ברנשטם** קיבל את הציון 75 זכה במדליית כסף גדול באגף הספרות הבולאית על התצוגה "מחקרים על יהודים שהופיעו על בולים לא-דואריים ועל תוויות שהונפקו בתחילת המאה ה-20 בשטחי האימפריה הרוסית".
- **פאולו דואק** קיבל את הציון 73 זכה במדליית כסף על התצוגה "המלך פלה".

בתחרות הגרנד פרי העולמי היו שלושה מועמדים יוצאי דופן ולאחר מרוץ צמוד ביותר, נבחר יוסף חכמי (שהציג מטעם בריטניה) כמנצח, על התצוגה הנפלאה שלו "באדן הקלאסית", שגם קיבלה את הציון 97 וזכתה במדליית זהב גדול ובפרס מיוחד.

התערוכה כללה למעלה מ-2550 מסגרות של בולים, מכתבים, גלויות ומסמכים ששרטטו יחד היסטוריה צבעונית מאוד של העולם ושיאיותם הכוללת הייתה גבוהה מאוד. הרשימו אותי במיוחד תצוגות תימאטיות בנושאים יהודיים וישראלים באגף ההתמחויות של התערוכה, כגון התצוגה "היסטוריה של הדואר באושוויץ, 1939-1946" של יוסוקה נאיטו מיפן, שקיבל את הציון 91 וזכה במדליית זהב; קלייר קוטיק-נוגיד קיבלה את הציון 87 וזכתה במדליית מוזהב גדול על התצוגה "דברי בולים של הדואר בפלשתינה המנדטורית, 1920-1948"; מרטין האריטון מוונצואלה קיבל את הציון 85 וזכה במדליית מוזהב גדול על התצוגה "קונטרסי בולים של ישראל"; ודריל פולר זכה באותה מדליה על התצוגה "בולי הכנסה של קונסוליות ואגרות שירות של ישראל".

התאחדות בולאי ישראל העניקה פרס מיוחד, "זמן לשלום", לתצוגה מרומניה שזכתה במדליית מוזהב גדול. רעייתי לוסי העניקה דגם כסוף של ירושלים מטעם ההתאחדות כמתנה לנשיא התאחדות הבולאים הרומנית, כאות הערכה על הקשרים החמים בין שתי ההתאחדויות ושתי המדינות (ראו תמונה מספר 9).

לסיום, נדמה לי כי אין מקום טוב יותר מהשתתפות בתערוכת בולים כדי להבין ולהעריך את המגוון התרבותי והדתי וללמוד שיעור בסובלנות ובכבוד. ■

תמונה מספר 9: לוסי גלסמן מעניקה דגם כסוף של ירושלים מטעם התאחדות בולאי ישראלי ליון צ'ירסקו, נשיא התאחדות הבולאים הרומנית.

תמונה מספר 8: ההנפקה המשותפת ישראל-רומניה.

- **יעקב צחור** קיבל את הציון 95 וזכה במדליית זהב גדול באגף הספרות הבולאית על ספרו (בשיתוף עם צבי אלוני המנוח) "סדרת בולי 'דאר עברי' של ישראל".
- **מיכאל גרוס** קיבל את הציון 91 וזכה במדליית זהב ובפרס מיוחד באגף הבולאות המסורתית על התצוגה "דאר עברי: יצירתו, הדפסתו והשימוש בו".
- **לס גלסמן** קיבל את הציון 91 וזכה במדליית זהב על התצוגה "מוזמביק וחברת מוזמביק".
- **יצחק ברק** קיבל את הציון 90 וזכה במדליית זהב על התצוגה "התפתחות התעופה והובלת דואר באוויר עד 1914".
- **יהושע מגיר** קיבל את הציון 89 וזכה במדליית מוזהב גדול על התצוגה "הרעב ברוסיה, 1921-1923: מאמצים להציל את הרעבים".
- **מאיר קוסי** קיבל את הציון 89 על התצוגה "צנזורה על תכתובות מודפסות של זרים בסנקט פטרבורג/פטרורגד, 1876-1917".
- **לורנס פישר** קיבל את הציון 85 על תצוגת הגלויות המאוריות "הצצה קצרה לסטריאוטיפ היהודי".

מפגשי בולאים "בוקר של בולים"

אלון כהן

תמונה מספר 1: רן ברש מציג פריטים בולאיים בנושא ניווט.

שני להציג היה ד"ר יוסף ואלך, שהראה לנוכחים דברי דואר שנשלחו במהלך מלחמת העולם השנייה לטמפלרים בארץ. הטמפלרים היו גרמנים, חברי כת דתית שרצתה להגשים את עצמה באמצעות התיישבות בארץ ישראל. במהלך מלחמת העולם השנייה הייתה ארץ ישראל נתונה תחת השלטון המנדטורי הבריטי והטמפלרים, שחלקם אימצו את הרעיון הנאצי, היו אזרחי גרמניה ועל כן הוכרו כנתיני מדינת אויב שנלחמה אז בבריטים. בשל כך הם רוכזו ביחד למחנה בשרונה, סמוך לתל אביב (וכיום ממש במרכז). ד"ר ואלך הציג שתי מעטפות נדירות ביותר שהראו שדואר שהיה ממוען לחברי כת הטמפלרים בארץ בזמן מלחמת העולם השנייה נותב דרך המודיעין הבריטי למחנה הריכוז שלהם בשרונה (ראו דוגמה בתמונה מספר 3).

תמונה מספר 2: ד"ר יוסף ואלך מציג את דברי הדואר שנשלחו לטמפלרים במהלך מלחמת העולם השנייה.

התאחדות בולאי ישראל פותחת בכל חודש את שעריה ברחוב אבן גבירול 39 בתל אביב לשלל מפגשים של בולאים וסוחרים. מפגשים אלה מעשירים אותנו האספנים ועוזרים לנו להתפתח ולפתח את התחביב שאנחנו כל כך אוהבים. הראשון בין מפגשים אלה הוא יריד הבולים שתכליתו להפגיש בולאים וסוחרים תחת אותה קורת גג ובדרך זו מאפשרת לנו למצוא ממגוון סוחרים, פריטים חדשים להעשיר את אוסףנו. יריד הבולאים מתקיים בדרך כלל ביום שלישי השני בכל חודש. בחודש מאי לא התקיים האירוע בגלל חגים ואירועים נוספים, וביוני האירוע הוקדם בשבוע ליום שלישי ה-4 בחודש, בגלל חג שבועות. הכניסה לכל מפגשי יריד הבולאים היא בחינם ומועדיהם מפורסמים באתר ההתאחדות.

אירועים נוספים שלכבודם פותחת ההתאחדות את שעריה הם אירועים לחגיגת הנפקות בולים חדשים של השירות הבולאי. האירוע האחרון מבין אירועים אלה התקיים ב-7 במאי האחרון. בהיעדר סניפים פעילים של השירות הבולאי, דואר ישראל מקיים את האירועים הללו במשרדי ההתאחדות והם נועדו לשרת את אספני הבולים ומאפשרים להם לרכוש ישירות את הבולים החדשים שהונפקו. האירועים לרגל הנפקת בולים חדשים מתקיימים ביום הנפקת הבולים, ומומלץ להתעדכן על המועדים המדויקים באתר ההתאחדות. הכניסה לאירועים אלה גם היא בחינם.

האירוע האחרון מבין האירועים שמארגנת ההתאחדות, וככל הנראה גם העשיר בתוכן מביניהם, הוא סדרת מפגשי "בוקר של בולים". ביום שישי ה-24 במאי האחרון התקיים מפגש קסום נוסף שהפגיש בולאים מכל הארץ ושתכליתו העשרת הידע הבולאי של באי המפגש ועצם קיום המפגש ביניהם.

את באי המפגשים בסדרת "בוקר של בולים" מקבלים במאור עיניים חברי ההתאחדות ואספנים עם כיבוד קל ושתייה תוך התארגנות לקראת הצגת ה"פריטים בפירוט", גולת הכותרת של כל מפגש "בוקר של בולים" כזה. בחלק זה מציג אספן פריט אחד או נושא אחד, יחיד ומיוחד, מתוך האוסף שלו, תוך שהוא נותן הסבר מלומד של כעשר דקות שבהן הוא מתאר מה הופך את הפריט למיוחד כל כך. ההסבר המפורט והמעמיק על הפריטים פותח צוהר לנושאי איסוף שונים ומלמד על הקסם והמגוון הרב של התחום.

ראשון המציגים במפגש היה רן ברש שעסק באיסוף תימאטי בנושא ניווט (התמצאות במרחב). ברש הראה את שיטות הניווט, החל במפות שנבנו בעזרת קנים באיי מרשל ועל גבן מצוינים האיים השונים בארכיפלג ונתיבי השיט ביניהם ועד לניווט בעזרת לוויינים על שלל צורותיו, כפי שהן מוצגות על בולים ועל מעטפות מהארצות השונות.

תמונה מספר 5: טיבי יניב בפתח הרצאתו על בולי הונגריה.

תמונה מספר 6: בולי דואר אוויר של הונגריה משנת 1950 עם חירור למניעת ספסרות ולהכשרתם לשימוש בדואר רגיל.

בנוסף, יניב הזמין את כלל ציבור האספנים לראות את אוספי ההתאחדות, אוספי בולים מקיפים שהוא בנה בשקדנות רבה משך השנים מהחומר הבולאי שהגיע להתאחדות.

המציג האחרון במפגש היה **יורם לוביאניקר** שדיבר על בולי שחמט מרחבי העולם והציג באופן משעשע בולים ממדינות שונות שניכר עליהם שהשיעור הראשון שלומד כל תלמיד שחמט – "איך להציב את הלוח" – לא יושם בעיצובם.

בהמשך התקיים שיעור בנגו בולאי בהשתתפות באי הכנס ובהנחייתו הנעימה של יורם לוביאניקר. את המפגש נעלה מכירה פומבית של פריטים בולאיים מהארץ והעולם במגוון נושאים תימאטיים והיסטוריה בולאית. כל הכנסותיה של המכירה הוקדשו להתאחדות ולהמשך מימון פעילויותיה.

תמונה מספר 3: מעטפה שנשלחה מברלין ב-28.11.1939 אל הגב' לוטה פיישר שהתגוררה בחיפה דרך המודיעין הבריטי, CID (Central Intelligence Department) בירושלים. אנשי המודיעין הבריטי מחקו את הכתובת וכתבו במקומה את כתובתה החדשה של הגברת: "Concentration camp Sarona" (מחנה הריכוז שרונה, ליד יפו). על המעטפה מופיע סימון של הצנזורה הבריטית בפלשתינה ובגבה מופיע גם סימון של הצנזורה הגרמנית.

הנושא השלישי שהוצג היה על בולים משויישים מברזיל. דברים משויישים מברזיל העלו בראשי מחשבות על סטייק טעים, אך **פאולו דואק** הציג באירוע בולים, שבעקבות תקלה בייצורם התקבל גוון משוייש על גבם. הבולים המשויישים הונפקו בברזיל בין השנים 1956-1972 וחלקם, כמו בול הצופים שהונפק ב-1957 הם בולים נדירים ויקרים מאוד. דואק הביא איתו גם דוגמה לבול כזה שהועברה בין באי האירוע וניתן היה להתרשם באופן ישיר מן השימוש בגב הבולים.

תמונה מספר 4: פאולו דואק מציג בולים משויישים מברזיל.

המציג הרביעי היה **טיבי יניב**, שדיבר על "תבלינים לאוסף של בולי הונגריה". יניב הראה דוגמאות לטעויות רגילות ונדירות בבולי הונגריה וגם ניקוב נגד ספסרות שדואר הונגריה עשה בבולי דואר אוויר במטרה "להכשיר" אותם לשימוש בדואר רגיל ולמניעת ספסרות בבול זה, שנמכר לציבור למשך זמן קצר בלבד.

מפגש "בוקר של בולים" האחרון היה השביעי במספר עד כה. המפגשים מתקיימים ביום שישי, אחת לשלושה חודשים לערך במשרדי ההתאחדות בתל אביב, וגם אליהם הכניסה חופשית ובחינם ללא צורך בהרשמה מראש. פרטים על מועדי המפגש הבא מופיעים על גב גיליון זה וכן באתר ההתאחדות. לסיום, אני מבקש להפנות אתכם לאתר ההתאחדות שבו מצוינים כל האירועים שההתאחדות עורכת. לצד האירועים, האתר גדוש בחומר בולאי רב שמנגיש לנו באדיבותו הרבה משה רימור. כל בולאי, ממתחיל ועד חוקר בולאות ותיק, יוכל ללמוד וליהנות מהצבר הידע האדיר שהאתר יכול להציע לו. פשוט רשמו בגוגל "התאחדות בולאי ישראל" ותהנו. ■

תמונה מספר 7: יורם לוביאניקר מציג בולי שחמט.

היסטוריה של הבולאות בישראל

סיפורה של מניה מזמנים אחרים

יורם גלעדי

לפני מספר שנים פנתה אלי אישה שהייתה ברשותה מניה של קרן הבולאי בע"מ. המשרד של קרן הבולאי היה ממוקם בזמנו ברחוב אלנבי 76 היכן שממוקם כיום עסק הבולים שלי. אחד ממנהלי הקרן היה גוסטב וייסלברג שהיה סוחר בולים גדול וידוע בשנות ה-50 וה-60 ושימש גם כיו"ר אגודת הסוחרים. אותה אישה חשבה לתומה שתוכל לפדות את המניה, שהונפקה בזמנים אחרים, שבהם השקעה בבולים נשאה רווחים, ולקבל את מחירה. מה שלא ידעה האישה הוא שהחברה, שהוקמה ביולי 1957, נמחקה רק 7 שנים לאחר מכן, כפי שהופיע בילקוט הפרסומים של המדינה (וכן באתר רשם החברות), ולכן אין למניה כל ערך בימינו, זולת הערך ההיסטורי. ■

תעודת מניה
מניה רגילה מס' 775

קרן הבולאי בע"מ
חברה שנרשמה לפי פקודת החברות 1929-36, תיק הרישום חצ' 2165

ההון הרשום: 50 אלף לירות
בזה: - (א) 300 מניות רגילות בעת 100 לירות ישראליות כל אחת.
(ב) 400 מניות בבורה בעת 50 לירות ישראליות כל אחת.

המשרד הרשום: אלנבי 76, תל-אביב
זאת לתעודה כי 9757 אלנבי
הוא החזיק הרישום של מניה רגילה אחת שמספרה במספר לקול בחברה קרן הבולאי בע"מ ובי סמך המניה בסך 100 לירות שולם במלואו. מניה זו מקנינה זכויות הצבעה בכל קניני החברה וזכויות אחרות בהתאם לתזכיר ההתאחדות של החברה ותקנותיה.

ניתן היום, 10. 5. 1957, ועתה בחברת החברה.
בטענות המנהלים:

חברה: 9757
הפניה איננה ניתנת להעברה אלא בהסכמת התנהלה של החברה.

קרן הבולאי בע"מ (בפירוק מרצון) הודעה על אסיפה סופית בהתאם לסעיף 206 (2)

ניתנת בזאת הודעה כי האסיפה הכללית האחרונה של החברה אשר שמה בקוב לעיל, תתכנס ביום 12 באפריל 1964 בשעה 1.30 ברחוב אלנבי 76, תל-אביב, לשם הגשת דין וחשבון סופי של המפרקים, המראה כיצד התנהל פירוק החברה וכיצד הוצא רכוש החברה מרשותה כדי לשמש ביארים נוספים מאת המפרקים, וכדי להחליט כיצד לנהוג בספרים ובגיליונות של החברה ושל המפרקים. בהתאם לסעיף 12 (א) לתקנות החברה, באם לא יהיו גיבוי קודרים בזמן ובתאריך הנקוב לעיל, תיבחר האסיפה לשמה אחת באותו יום. בהתאם לסעיף 12 (ב) לתקנות החברה, באם לא יהיו גיבוי קודרים גם באסיפה הנבחרת לעיל, תתקיים בכל מניין משתתפים בתאריך 19 באפריל 1964 בשעה 1.30 באותו מקום.

גוסטב וייסלברג
בולניק משה
מפרקים

(מתוך: ילקוט הפרסומים 1077, ר' בניסן תשכ"ד / 19 במרס 1964).

מכירה פומבית בניו יורק של בול 1 סנט Z-Grill

מערכת "שכל"

במטרה למנוע שימוש חוזר בבולים. היו מספר שיטות להטבעת הסורג בגב הבולים שהחברה התנסתה בהן לאחר פיתוח השיטה. במרבית השיטות נעשתה הטבעת הסורג בקווים אנכיים (בסדרות A ו-C) או בצורת X (בסדרה B). ייחודם של סדרת בולי Z-grill הוא שרק בה נעשתה הטבעת הסורג בגבו של הבול בקווים אופקיים, עובדה שהפכה את סדרה זו לנדירה ביותר מבין בולי הסורג שהונפקו בארצות הברית. הבול העומד למכירה החדש הוא חלק מהאוסף שבבעלות ויליאם ה' גרוס, שעשה את הונו כמקימה של חברת ההשקעות PIMCO בשנות ה-70. בול זה הוא בול 1 סנט Z-grill היחיד הידוע ששרד לצד בול יחיד נוסף, הנמצא בספרייה הציבורית של ניו יורק. על שני הבולים הוחתמה חותמת ביטול. הפעם האחרונה שבה הועמד הבול הנדיר הזה למכירה פומבית הייתה לפני 26 שנים, כשנמכר לחברת הסחר בבולים מיסטיק (Mystic Stamp). מכיוון שרק עותק אחד של הבול נסחר בשוק החופשי, רק אספן אחד יכול להחזיק בו ולהשלים באמצעותו אוסף בולים "שלם" של בולי ארצות הברית.

גרוס רכש את הבול בשנת 2005, כאשר נציג מטעמו ביצע עסקת חליפין עם חברת מיסטיק שבה, בתמורה לבול זה, העביר גרוס לחברה צמודת גלופה של בולי "ג'ני ההפוכה" בשווי 2,970,000 דולר. רכישה זו הפכה את גרוס לאדם השני בארצות הברית שיש ברשותו אוסף בולים "שלם".

קישור למאמר המקורי: <https://t.ly/zgrill>.

ב 12 האחרון פורסם דיווח במגזין סמית'סוניאן על מכירה פומבית שעתידה להתקיים ב-14 ביוני (אחרי ירידתו של גיליון זה לדפוס). תחת הכותרת "מדוע בול דואר של 1 סנט יכול להימכר תמורת 5 מיליון דולר?" מספר הדיווח על המכירה הפומבית הצפויה של בול שהוגדר "היקר ביותר באמריקה", בול 1 סנט

Z-grill משנת 1868, שעליו נראית דמותו של הנשיא בנג'מין פרנקלין (בתמונה להלן). הבול – אחד מתוך שניים בלבד מסוג זה שידוע על קיומם כיום – יועמד למכירה פומבית בבית המכירות סיגל בניו יורק וצפוי להימכר במחיר מהגבוהים ששולמו אי פעם על בול. בול זה נדיר כל כך בשל מה שכונה על ידי בולאים Z-grill ("סורג"), סימן ייחודי שהוטבע על בולי-דואר שפותח על ידי חברת שטרי הכסף הלאומית (National Bank Note Company) בארצות הברית בשנת 1867

מכתבים למערכת

ב בולי האולימפיאדה החדשים שהנפיק השירות הבולאי לפני מספר ימים (בתמונה הימנית) נפלה טעות. שם המדינה "ישראל" (إسرائيل) בשפה הערבית לא מופיע כלל על הבולים ובמקומו נדפס השם "פריז" (پاریس). השם "פריז" מופיע על הבול בצמוד ללוגו האולימפי בשלוש שפות – עברית, ערבית ועברית – ושם הוא כמובן אמור להופיע ונכתב בצורה תקינה. בבול זק"א שהונפק גם הוא במסגרת ההנפקה האחרונה (בתמונה השמאלית) נפלה גם כן אותה טעות – במקום השם "ישראל" בערבית מופיע גם עליו השם "פריז". מן הסתם, הטעות מבולי האולימפיאדה הועתקה גם לבול זה. שאר הבולים בהנפקה הודפסו באופן תקין.

ד"ר אלי מועלם
ירושלים

הפטיש של ביאליק

רוני סומק

מן החלון
פרח עציץ
כל־היום
הגנה יציץ.

כל חבריו –
שם בגן,
הוא לבדו
עומד כאן.

לפני שאני מגיע לעמוד כ"ה בספר "שירים ופזמונות לילדים" מאת חיים נחמן ביאליק אני מבקש להצדיע לעמוד כ"ד, לציור הנפלא של נחום גוטמן. הוא הוסיף חיוך לפני הפרחים שבגן והוריד דמעות מעיני פרח העציץ. לרווח הזה שבין החיוך לדמעה הקדשתי בגיל שבע לילות רבים. ידעתי שפרח העציץ מוכן לוותר על הטריטוריה המוגנת ולחזור לפראות האדמה שבגן. ידעתי שידיה המושטות של "אחת" מפרחי הפרא רוצות לחבק ושהחיבוק תלוי באוויר ולא על צוואר גבעולו של פרח העציץ. אבל בציור שצירתי לא שכחתי את "פטיש צרותי הגדולות" של המשורר הלאומי.

הפטיש של ביאליק

ביאליק
תקע
בפטישו
מסמרים
ולפף
בראשם
חבלי כביסה
גם
בשביל
לנופף שם
שירים שגגז
על
תחתוני
אֶהֱבוּתיו.

מתוך: אש (זמורה – מוציאים לאור, 2024)

עדכון קטלוג בולי ישראל

הנפקת אפריל-מאי 2024

הטבלאות המלוות את הסדרות מחולקות לשש עמודות על פי הסדר הבא מימין לשמאל: המספר הקטלוגי של הבול, הערך הנקוב של הבול, מחיר בול לא חתום עם שובל, מחיר בול לא חתום ללא שובל, מחיר בול חתום עם שובל, מחיר בול חתום ללא שובל.

המשחקים האולימפיים – פריז 2024 THE OLYMPIC GAMES – PARIS 2024

2.20	8.80	8.80	8.80	4.40 ש	2730
3.80	15.00	15.00	15.00	7.50 ש	2731
4.40	17.60	17.60	17.60	8.80 ש	2732
10.40	41.40	41.40	41.40	20.70 ש	סה"כ
		43.40			☐

17/4/2024

הנפקה משותפת ישראל-רומניה ISRAEL-ROMANIA JOINT ISSUE

4.20	16.60	16.60	16.60	8.30 ש	2728
		18.60			☐

7/5/2024

יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל MEMORIAL DAY 2024

1.80	7.20	7.20	7.20	3.60 ש	2729
		9.20			☐

תוויות ביול

7/5/2024

תווית דוארמט - בעלי חיים מהתנ"ך - בקר
ATM POSTAGE LABEL – ANIMALS FROM THE
BIBLE – CATTLE

9.20	ש 3.60	160
------	--------	-----

תווית דוארמט - בעלי חיים מהתנ"ך - כבשה
ATM POSTAGE LABEL – ANIMALS FROM THE
BIBLE – SHEEP

8.00	ש 3.30	157
------	--------	-----

זק"א
ZAKA

8.70	34.80	34.80	34.80	ש 17.40	2733
		36.80			✉

חותמות דואר ישראל

07/05/2024
חותמת יום ההופעה
- בעלי חיים מהתנ"ך -
כבשה

07/05/2024
חותמת יום ההופעה
- בעלי חיים מהתנ"ך -
בקר

07/05/2024
חותמת יום ההופעה
זק"א

07/05/2024
חותמת יום ההופעה
המשחקים האולימפיים
פריז 2024

07/05/2024
חותמת יום ההופעה
יום הזיכרון לחללי
מערכות ישראל תשפ"ד

17/04/2024
חותמת יום ההופעה
הנפקה משותפת
ישראל-רומניה

Yariv Haft יריב האפט

Mobile: 050-9899098 נייד:

קונה ומוכר בולי ישראל
Buying & Selling Israel Stamps

ת.ד. 33320 חיפה 33213 P.O.Box 33320 Haifa

דוא"ל: lotsofstamps1@yahoo.com e-mail:

ולדי פיש – קונגרס הבולאים

הערכת שווי אוספי בולים, שטרות ומטבעות קנייה ומכירה
הערכת שווי ללא עלות בבית הלקוח

טלפון: 054-6511897

רחוב החלוצים 18 תל-אביב

Email: fishstamps1988@gmail.com

בולי גלעדי

בולי ישראל, חו"ל, נושאים ויודאיקה,
בולי הרשות הפלסטינאית

מבצע אלבום 30 דף שורות שקופות רקע שחור
LEUCHTTURM תוצרת גרמניה

יבואן פסי HAWID

רח' אלנבי 76 ת"א קומה ב' טל: 03-5163871, ת.ד. 3059 תל אביב 6103001

טלפון סלולארי: 054-5390225; אימייל: giladistamps@gmail.com

אליק רינק

בולים ומטבעות
קונה ומוכר

רח' הס 4 פינת אלנבי 35, ת"א ת.ד. 3554,

טל': 03-6297192, פקס: 03-5255131,

מען: 03-5227922, נייד: 052-2502963

דוא"ל: rinekstamps@gmail.com

מרכז הבולים

מתמחים במוקדמים, מנדט, מנהלת העם
ובולי ישראל, טעויות, תוויות מכל הסוגים,
זרחנים בולי חו"ל לפי חלוקה למדינות ונושאים
נציג בלעדי של DAVO-MICHEL

אלנבי 94 תל-אביב (במרתף)

טל': 03-5605755, פקס: 03-5605430, נייד: 050-6555370

email: stamps.center@gmail.com

בולי כחול לבן

Blue White Stamps

קונה, מוכר, מחליף, מכירה פומבית, אביזרים, בולים, מטבעות ושטרות.

רח' המלך ג'ורג' 6 (ירידה מאלנבי), ת.ד. 23257 תל-אביב 61231

טל': 03-5281023, 03-5015496, פקס: 03-6521145, נייד: 050-7858613

Email: sherman77@013.net.il

תודה על תרומת בולים לנוער

- רן נייגר לזכרו של יצחק נייגר ז"ל
- גדעון מאיר
- אסף סימן טוב
- בני טבין

- דניאל דיאמנט לזכרם של צביה ושלמה דיאמנט ז"ל
- רוני צוקר לזכרו של עודד אקסלרוד ז"ל במלאת עשור למותו
- מירב וטורי לזכרו של צבי צ'אפ ז"ל
- שלי אדרי לזכרו של וינטה אברהם ז"ל
- גלית בר מור לזכרה של גב' בירנבאום ז"ל

הספרייה הבולאית של התאחדות בולאי ישראל

פתוחה בימי חמישי בין השעות 09:00-16:00.

לחברי ההתאחדות – השאלת ספרים, קטלוגים, מגזינים וצילומי תצוגות.

לקהל הרחב – עיון במקום.

רח' אבן גבירול 39, תל אביב, קומה א', טל': 03-6295547

"בוקר של בולים"

הנכם מוזמנים למפגש "בוקר של בולים",
אשר יתקיים ביום שישי ה-23 באוגוסט
במשרדי התאחדות בולאי ישראל,
ברחוב אבן גבירול 39, תל אביב.

09:30 - 09:00

התכנסות, כיבוד קל

•

09:40 - 09:30

דברי פתיחה

•

10:30 - 09:40

"פריטים בפירות" – מספר אספנים יציגו
פריט אחד מהאוסף שלהם

•

11:00 - 10:30

שעשועון בולאי

•

12:00 - 11:00

מכירה פומבית

נשמח לראותכם

הכניסה חופשית. אין צורך בהרשמה מראש